

Først tok de alderspensjonen. Nå står uføretrygden (og sjukelønna) for tur

Gunnar Rutle 11.12.2010

En litt bearbejdet versjon av et foredrag jeg har brukt siden våren 2010. Dette foredraget ble holdt på flere møter tidlig i desember 2010, og har med mye av det nye som har skjedd i november/desember 2010.

Lysark, foredrag og manuskript kan lastes ned fra www.rutle.net

Dette materialet er delvis laget til hjelp for andre som skal holde foredrag om dette temaet. Bare bruk det dere vil, men henvis helst til hjemmesiden min.

Innledende kommentar: Mange av lysarkene har mye tekst. Litt av poenget er at folk kan se på støttearkene i etterkant. Det er vanskelig å få lest alt under foredraget. Ikke prøv på det. **Hør på det jeg sier, prioriter det!** Jeg viser mange tall og sitater. Jeg legger dem fram fordi dere skal få et inntrykk av hvor alvorlig dette er. Men ikke prøv å huske alt. Det viktige her er å få tak i de store linjene.

Pensjonsreformen og angrep på / endringer av sjukelønn og uføretrygd er ikke et norsk påfunn. Det samme ser vi i store deler av Europa, som et ledd i en generell nedbygging av velferdsordningene

Det jeg skal ta opp i dette foredraget er:

1. **Arbeidslinja, ideologien bak det hele**
2. Argumentene mot uføretrygd (og sjukelønn)
3. Hva vil de gjøre med uføretrygden?

Del 1: Arbeidslinja, ideologien bak det hele

(Stoffet i del 1 er i stor grad basert på et foredrag som arbeidsmedisiner Ebba Wergeland holdt på Trondheimskonferansen 2008, men bearbejdet, spisset og kortet ned av meg. Direkte henvisninger til kilder finnes på lysarkene eller i notatfeltet under dem)

Attføringsmeldingen (St.meld.nr.39, 1991-92) markerer på mange måter et tidskille. Den beskriver forbausende åpenhertig **overgangen fra etterkrigs-tidens sosialpolitiske holdning preget av tillit til folk til det motsatte:**

"På begynnelsen av 1970-tallet ble økningen i antallet personer som forlot arbeidslivet før de nådde pensjonsalderen forklart med at det skjedde en utstøting fra arbeidslivet... Dersom forholdene hadde blitt lagt til rette, antok man ... at svært mange blant uførepensjonistene ville være istand til å arbeide, og at de aller fleste ønsket å være i arbeid". Attføringsmeldingen s.40

Så endrer holdningene seg:

"Mens utstøting som forklaring på økende forbruk av uførepensjon tar utgangspunkt i faktorer utenfor individet og således rammer ufrivillig, har man i den offentlige debatten i den senere tiden vært mer opptatt av individuelle forklaringsfaktorer....." (Attføringsmeldingen, s.41)

Altså: Mens en før så på de samfunnsmessige grunnene til at en hadde behov for trygdeytelser, vektlegger en nå den enkeltes eget ansvar. Merk også at meldingen tilsynelatende ikke tar standpunkt, men refererer ulike meninger ute i samfunnet. Men i praksis markerer meldingen en overgang til en trygdepolitikk basert på de individuelle forklaringsfaktorene, **til mistillit til folk:**

"I denne sammenheng har det vært hevdet at fordi kompensasjonsnivået i uførepensjonen er såvidt høyt, vil mange med små medisinske plager velge trygd framfor arbeid. Enkelte har også vært opptatt av at det er lettere å være trygdet sosialt sett idag enn tidligere (mindre stigmatiserende)... Det har vært påstått at høyt forbruk av uførepensjon har en smitteeffekt.. (Attføringsmeldingen, s.41)

Først tok de alderspensjonen. Nå står uføretrygden (og sjukelønna) for tur.

Gunnar Rutle, 24.5.2010

Dette materialet er delvis laget til hjelp for andre som skal holde foredrag om dette temaet. Bare bruk det dere vil, men det er fint om dere henviser til hjemmesiden min, der fins også fullt manuskript: www.rutle.net

Pensjonsreformen og angrep på / endringer av sjukelønn og uføretrygd er ikke et norsk påfunn. Det samme ser vi i store deler av Europa, som et ledd i en generell nedbygging av velferdsordningene.

Det jeg skal snakke om:

1. **Arbeidslinja, ideologien bak det hele**
2. Argumentene mot uføretrygd (og sjukelønn)
3. Hva vil de gjøre med uføretrygden?

Før: Tillit til folk

"På begynnelsen av 1970-tallet ble økningen i antallet personer som forlot arbeidslivet før de nådde pensjonsalderen forklart med at det skjedde en utstøting fra arbeidslivet...Dersom forholdene hadde blitt lagt til rette, antok man ... at svært mange blant uførepensjonistene ville være istand til å arbeide, og at de aller fleste ønsket å være i arbeid".
Attføringsmeldingen (St.meld.nr.39, 1991-92) s.40

Så endrer holdningene seg....

"Mens utstøting som forklaring på økende forbruk av uførepensjon tar utgangspunkt i faktorer utenfor individet og således rammer ufrivillig, har man i den offentlige debatten i den senere tiden vært mer opptatt av individuelle forklaringsfaktorer....."
(Attføringsmeldingen, s.41)

..... til mistillit til folk

"I denne sammenheng har det vært hevdet at fordi kompensasjonsnivået i uførepensjonen er såvidt høyt, vil mange med små medisinske plager velge trygd framfor arbeid. Enkelte har også vært opptatt av at det er lettere å være trygdet sosialt sett idag enn tidligere (mindre stigmatiserende)... Det har vært påstått at høyt forbruk av uførepensjon har en smitteeffekt.. (Attføringsmeldingen, s.41)

.... **Og så begynner prosessen med å lage et nytt trygdesystem basert på disse holdningene, basert på....**

...den nye arbeidslinja:

- Med attføringsmeldinga etableres arbeidslinja som styrende ideologi bak arbeidsmarkeds- og trygdepolitikken
- Den bygger på mistillit til mennesket. En tar utgangspunkt i at "folk er late og må straffes økonomisk for at de skal velge å jobbe"
- Det skapes et inntrykk av at folk kan utsette alderspensjonering og unngå sjukmelding og uføretrygd dersom de "står på litt mer", **at alle som går av med uføretrygd eller tidligpensjon gjør det helt frivillig**

Konsekvensen er viktige omlegginger av velferdsordningene

- For at folk skal "velge" å jobbe må trygder og stønader være lave.
- Det etableres kontrollsystemer som sikrer at folk ikke "misbruker" trygdeordningene.
- Arbeidslinja ligger bak etableringen av NAV: trygdesystemet gjøres til en del av arbeidsmarkedspolitikken
- Og arbeidslinja gjennomsyrrer pensjonsreformen, de planlagte endringene av uførepensjonen, og de stadige angrepene på sjukelønna

På papiret er der også målsettinger om å **legge forholdene til rette i arbeidslivet**. Men stadige hardere lønnsomhets- og effektivitetskrav både i offentlig og privat sektor gir lite håp om at dette blir annet en tom prat.

- For at folk skal "velge" å jobbe blir det altså vanskeligere å få trygd og sjukelønn, og ofte blir stønaden så lav at en ikke har råd til å ta imot den.
- I realiteten er det ikke et tilbud om å komme tilbake i **arbeid**, men et krav (**spark bak**) om å komme deg tilbake til **arbeidsmarkedet**
- Om "arbeidsmarkedet" har arbeid til deg, eller arbeid du kan klare, er en helt annen sak. Men flere trygdede gir færre arbeidsløse og mindre press på lønningene (Kleppe 1987).

Arbeidslinjetenkninga gjennomsyrrer dessverre mye av den såkalt uavhengige forskninga, både gjennom hvilke ting de velger å forske på og hvilke konklusjoner de trekker. Her er et eksempel fra SSB, som 3.6.2009 presenterer en forskningsrapport fra Christian Brinch slik:

"Lavere stønadsnivå kan gi færre uførepensjonerte. Størrelsen på uførepensjonen betyr mye for hvor mange som blir uførepensjonister, viser ny analyse. Dersom man reduserer uførestønaden med 5 prosent, kan antall nye uføre menn i aldersgruppen 52-60 år reduseres med minst 5 prosent hvert år."

Brinch har kommet fram til resultatet gjennom å se på endring i antall som tok ut uføretrygd i de årene der uføretrygden økte for hvert år (Siden folketrygden ble innført i 1967 var det ikke mulig å nå full opptjening før et visst år, de som var for gamle fikk ikke full trygd). Brinch finner så at uttaket av uføretrygd øker ettersom trygden blir større, og det er grunnlaget for konklusjonene (ut fra min kunnskap om statistisk analyse vil jeg si at resultatene må være svært usikre: mange faktorer endrer seg etter som årene går, for eksempel er det tenkelig at arbeidslivet blir hardere. Dermed blir det vanskelig å vite hva som forklarer økningen. Men la det ligge og la oss godta resultatet).

Jeg vil vel si at det er ganske innlysende at færre tar ut uføretrygd når trygden er lavere. En som har rett på uføretrygd vil på et eller annet tidspunkt måtte gjøre en vurdering av hva som er verst: slite seg på jobb med de plagene det medfører, eller leve i ytterste fattigdom. Hvis vi reduserte trygden med 100 %, altså ned til null, så ville også antall som tok ut trygd reduseres med 100 %. En litt komisk bekreftelse på Brinchs resultat.

Verre blir det når Brinch blander sine politiske – arbeidslinjeinnserte – synspunkter inn i konklusjonen i rapporten: (min oversettelse GR): "I klartekst:

Den nye arbeidslinja

- Med attføringsmeldinga etableres arbeidslinja som styrende ideologi bak arbeidsmarkeds- og trygdepolitikken
- Den bygger på mistillit til mennesket. En tar utgangspunkt i at "folk er late og må straffes økonomisk for at de skal velge å jobbe"
- Det skapes et inntrykk av at folk kan utsette alderspensjonering og unngå sjukmelding og uføretrygd dersom de "står på litt mer", **at alle som går av med uføretrygd eller tidligpensjon gjør det helt frivillig**

Konsekvensen er viktige omlegginger av velferdsordningene:

- For at folk skal "velge" å jobbe må trygder og stønader være lave.
- Det etableres kontrollsystemer som sikrer at folk ikke "misbruker" trygdeordningene.
- Arbeidslinja ligger bak etableringen av NAV: trygdesystemet gjøres til en del av arbeidsmarkedspolitikken
- Og arbeidslinja gjennomsyrrer pensjonsreformen, de planlagte endringene av uførepensjonen, og de stadige angrepene på sjukelønna

Legge forholdene til rette....

- På papiret er der også målsettinger om å legge forholdene til rette i arbeidslivet
- Men stadige hardere lønnsomhets- og effektivitetskrav både i offentlig og privat sektor gir lite håp om at dette blir annet en tom prat.

Arbeidslinja – ikke et tilbud om jobb, men et spark bak

- For at folk skal "velge" å jobbe blir det altså vanskeligere å få trygd og sjukelønn, og ofte blir stønaden så lav at en ikke har råd til å ta imot den.
- I realiteten er det ikke et tilbud om å komme tilbake i **arbeid**, men et krav (spark bak) om å komme deg tilbake til **arbeidsmarkedet**
- Om "arbeidsmarkedet" har arbeid til deg, eller arbeid du kan klare, er en helt annen sak. Men flere trygdede gir færre arbeidsløse og mindre press på lønningene (Kleppe 1987).

Forsker eller politiker?

- "Lavere stønadsnivå kan gi færre uførepensjonerte. Størrelsen på uførepensjonen betyr mye for hvor mange som blir uførepensjonister, viser ny analyse. Dersom man reduserer uførestønaden med 5 prosent, kan antall nye uføre menn i aldersgruppen 52-60 år reduseres med minst 5 prosent hvert år." (SSB, 3.6.2009, Christian Brinch)
- Fra konklusjonen i rapporten (min oversettelse GR): "I klartekst: resultatene mine gir en sterk indikasjon på at uførepensjonssystemet i Norge fører til sløsing med ressurser i stor skala gjennom å subsidiere frivillig tidlig tilbaketrekking fra arbeidsstyrken"
- Hva hvis man reduserer stønaden med 50 %??? Mange vil da la være å uføretrygde seg. De har ikke råd. Men er det slik vi vil ha det? Er det sløsing å gi uføre en god pensjon?
- Christian Brinchs konklusjon om sløsing er ikke forskning, men gir en sterk indikasjon på at han er en ganske reaksjonær politiker

resultatene mine gir en sterk indikasjon på at uførepensjonssystemet i Norge fører til sløsing med ressurser i stor skala gjennom å subsidiere frivillig tidlig tilbaketrekking fra arbeidsstyrken”.

Jeg spør: Er det et bevis på ”frivillig tidlig tilbake trekning fra arbeidsstyrken” (altså bli uføretrygdet) hvis vedkommende person ville revurderer sitt valg om trygden var veldig lav, eller er det som jeg nettopp sa kanskje et valg mellom to onder: slite seg på jobb med de plagene det medfører, eller leve i ytterste fattigdom.

Og la oss nå si at der fins noen som ”utnytter” trygden. Er det et argument for at alle som virkelig trenger trygd skal ha en lavest mulig trygd. Er det sløsing med ressurser i stor skala å gi de trygdete et verdig liv? Jeg vil faktisk foretrekke et system som gir folk et verdig liv, og heller leve med at noen få ”utnytter” systemet. Men det er et politisk standpunkt og ikke forskning, på samme måte som Brinchs konklusjon er et politisk standpunkt og ikke forskning.

Resultatet av arbeidslinja blir

- For å sikre seg at ingen ”misbruker” ordningene rammes det store flertallet som trenger et godt trygdesystem
- For mange blir alternativet enten å presse seg til å jobbe når helsa egentlig har sagt stopp, eller få et liv i fattigdom
- Arbeidslinja hindrer altså innføring av ordninger som sikrer et verdig liv for de som ikke kan jobbe.

Her er også en som er **overveldet av arbeidslinja**, nemlig **Helsedirektør Bjørn-Inge Larsen i Aftenposten 4.5.2009:**

”Det må bli slutt på mulighetene for tidlig pensjon. Hvis ikke, får morgendagens Norge store problemer. Mens Ola og Kari tidligere i prinsippet jobbet til de døde, har vi de senere årene fått en stadig lengre periode som pensjonister. Det skjer samtidig som vi blir sprekere i høyere alder. I praksis betyr det at flere får mulighet til å nyte pensjonisttilværelsen over lang tid (...)
For **samfunnet** er utviklingen mildest talt ikke gunstig. Snarere tvert imot.” (GRs utheving)

En interessant konklusjon at det er ille for ”samfunnet” at folk får et godt liv. Hvem er egentlig det ”samfunnet” helsedirektøren snakker om?
Og – ”nyte pensjonisttilværelsen over lang tid” – Gud forby!

Noen har skjønt mer, her den kanadisk-amerikansk økonomen John Kenneth Galbraith :

”Det er en merkelig idé at de rike arbeider bedre hvis de hele tiden blir rikere, mens de fattige bare arbeider bedre hvis de blir fattigere”

FFOs høringsuttalelse til Rattsø-utvalget om Ny Arbeids- og Velferdsetat formulerer et annet menneskesyn:

”Arbeidsmarkedspolitikken må ha som prinsipielt utgangspunkt at alle vil – eller ved tilfredsstillende tilrettelegging og oppfølging vil kunne – ønske å delta i arbeidslivet, og at den enkelte ikke i utgangspunktet vil foretrekke en tilværelse som mer eller mindre passiv stønadsmottaker”

Et verdig liv

- For å sikre seg at ingen ”misbruker” ordningene rammes det store flertallet som trenger et godt trygdesystem
- For mange blir alternativet enten å presse seg til å jobbe når helsa egentlig har sagt stopp, eller få et liv i fattigdom
- Arbeidslinja hindrer altså innføring av ordninger som sikrer et verdig liv for de som ikke kan jobbe.

Hvem er ”samfunnet” ?

”Det må bli slutt på mulighetene for tidlig pensjon. Hvis ikke, får morgendagens Norge store problemer. Mens Ola og Kari tidligere i prinsippet jobbet til de døde, har vi de senere årene fått en stadig lengre periode som pensjonister. Det skjer samtidig som vi blir sprekere i høyere alder. I praksis betyr det at flere får mulighet til å nyte pensjonisttilværelsen over lang tid (...)

For **samfunnet** er utviklingen mildest talt ikke gunstig. Snarere tvert imot.” (GRs utheving)
Helsedirektør Bjørn-Inge Larsen i Aftenposten 4.5.2009

Men arbeidslinja er ikke for alle!

”Det er en merkelig idé at de rike arbeider bedre hvis de hele tiden blir rikere, mens de fattige bare arbeider bedre hvis de blir fattigere”

John Kenneth Galbraith
(1908-2006) Kanadisk-amerikansk økonom

Et annet menneskesyn....

”Arbeidsmarkedspolitikken må ha som prinsipielt utgangspunkt at alle vil – eller ved tilfredsstillende tilrettelegging og oppfølging vil kunne – ønske å delta i arbeidslivet, og at den enkelte ikke i utgangspunktet vil foretrekke en tilværelse som mer eller mindre passiv stønadsmottaker”

FFOs høringsuttalelse til Rattsø-utvalget om Ny Arbeids- og Velferdsetat

Del 2: Argumentene mot uføretrygd (og sjukelønn)

(Til del 2 av foredraget har jeg hatt stor hjelp av (og "stjålet" stoff fra) to av heftene som Manifest Forlag utga våren 2010: "Sjukelønn ABC" og "Uføretrygd ABC", samt fra Manifest-rapport 1-2010: "Myter og fakta om sykefravær" (<http://origo.no/-/document/get/772/Rapport1-2010.pdf>). Statistikk fra SSB, Nav og Eurostat har også vært nyttig. Direkte henvisninger til kilder finnes på lysarkene eller i notatfeltet under dem)

Fra høsten 2009 har det pågått en kampanje for å svekke oppslutningen om sjukelønn og uføretrygd. Sentrale påstander har vært for eksempel:

- Antall sjukmeldte har økt dramatisk, og er en bombe under velferdsstaten
- Det høye antallet uføre, og ikke minst økningen i antall uføre er overraskende.

Landet er tydeligvis inne i en krise.

"En bombe under velferdsstaten"?

Høyres helse- og sosialpolitiske talsmann, Torbjørn Røe Isaksen, mente 18.

desember 2010 at situasjonen var så dramatisk at den kunne rasere velferdsstaten: «**Torbjørn Røe Isaksen har tidligere kalt økningen i sykefraværet "en bombe under velferdsstaten". Nå har bomben gått av, sier Røe Isaksen til E24.**»

Så la oss se på sykefraværet de siste tiårene

Her er en oversikt over sykefraværet fra 1972 til 2009. den øverste røde kurven er sykefravær for kvinner, den nedre blå er for menn. Klarer dere å se noen dramatisk økning fram til i dag?

Tvert imot: sykefraværet har ofte har vært høyere enn i dag. Så Isaksen-bombene har nok gått av en 10-15 ganger før. Landet burde ligge i ruiner!!

Her er gjennomsnittssykefraværet fra 1972 til i dag. Hva skyldes endringene fra år til år?

I 1978 fikk vi full lønn under sjukdom. Før det var sjukelønna 80 % av full lønn. Men ingenting tyder på at denne relativt dramatiske økningen av sjukelønna har ført til økning i antall som "benyttet seg av" sjukelønna. Tvert imot. I store deler av perioden etter har sykefraværet vært lavere enn det var på det tidspunktet full lønn under sjukdom ble innført.

Neste hovedpunkt:

1. Arbeidslinja, ideologien bak det hele
2. Argumentene mot uføretrygd (og sjukelønn)
3. Hva vil de gjøre med uføretrygden?

Påstander:

- Antall sjukmeldte har økt dramatisk, og er en bombe under velferdsstaten
- Det høye antallet uføre, og ikke minst økningen i antall uføre er overraskende.

Landet er tydeligvis inne i en krise.

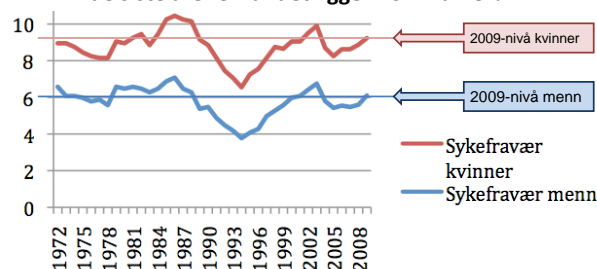
"En bombe under velferdsstaten"

Høyres helse- og sosialpolitiske talsmann, Torbjørn Røe Isaksen, mente 18. desember 2009 at situasjonen var så dramatisk at den kunne rasere velferdsstaten: «**Torbjørn Røe Isaksen har tidligere kalt økningen i sykefraværet "en bombe under velferdsstaten". Nå har bomben gått av, sier Røe Isaksen til E24.**»

Så la oss se på sykefraværet de siste tiårene

SYKEFRAVÆR (%), KVINNER OG MENN, 1972–2009

Mange "Røe Isaksen-bomber" har gått av de siste årene. Landet ligger nok i ruiner?

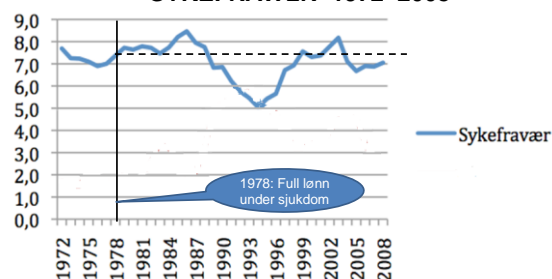
Sykefravær i prosent av avtalte arbeidstimer. Fram til 2000: NHOs statistikk for arbeidere i utvalgte bedrifter, fra 2001: Statistisk sentralbyrås tall.

Delvis hentet fra Manifest-rapport 1-2010

Hva skyldes endringene i sjukelønn fra år til år?

Små endringer etter at vi fikk full lønn under sjukdom

SYKEFRAVÆR 1972–2008

Sykefravær i prosent av avtalte arbeidstimer. Kilde: Sykefravær fra SSB og NHO. Delvis hentet fra Manifest-rapport 1-2010

Se så på denne. Sjukefraværet (blått) over og arbeidsløsheten (rødt) under. Ser dere at hvis vi hadde snudd arbeidsløshetskurven på holdet, så hadde den nesten falt sammen med sjukefraværskurven.

Vi ser altså en **klar omvendt sammenheng mellom arbeidsløshet og sjukefravær**

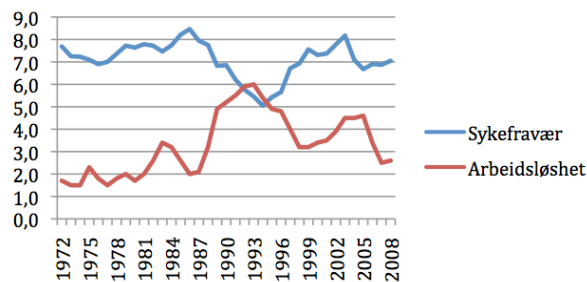
En vet ikke sikkert hvorfor, mulige forklaringer kan være:

- De med sykdom og andre yrkeshemminger mister først jobben, dermed forsvinner mange av de som bidrar mest til fraværstatistikken
- Arbeidsløshet kan "disiplinere" ansatte til mindre fravær, gjennom økt frykt for å miste jobben. Kan gjelde både "skulkere" og reelt sjuke

Denne grafen er svært interessant. Her har SSB laget en prognose – eller heller en modell – for hvilket sjukefravær vi kan vente ut fra de endringene vi har hatt i arbeidslivet. Det er den prikkete blå linjen. Den heltrukne røde linjen er slik det ble. Sammenfallet er svært godt. Dette beviser ikke at der ikke finnes misbruk av sjukelønnsordninga, men det beviser at der ikke har vært noen endring i sjukefraværet ut over det som vi kunne forvente. Og det beviser dermed at folk ikke har blitt senere eller mer umoralske. Et eventuelt misbruk har ikke blitt større. Poenget er rett og slett at sjukefraværet har utviklet seg slik en kunne forvente.

Så igjen: Hva forklarer endringene i sjukelønn fra år til år?

SYKEFRAVÆR OG ARBEIDSLØSHET, 1972–2008

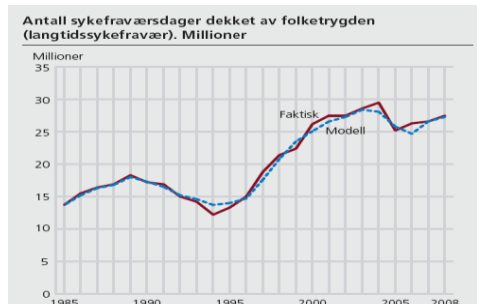
Sykefravær i prosent av avtalte arbeidstimer. Arbeidsløshet i prosent av arbeidsstyrken (begge kjønn, 16–74 år). Kilde: Sykefravær fra SSB og NHOS, arbeidsløshet fra arbeidskraftundersøkelsen (AKU). Delvis hentet fra Manifest-rapport 1-2010

Vi ser en klar omvendt sammenheng mellom arbeidsløshet og sjukefravær.

En vet ikke sikkert hvorfor, mulige forklaringer:

- De med sykdom og andre yrkeshemminger mister først jobben, dermed forsvinner mange av de som bidrar mest til fraværstatistikken
- Arbeidsløshet kan "disiplinere" ansatte til mindre fravær, gjennom økt frykt for å miste jobben. Kan gjelde både "skulkere" og reelt sjuke

SYKEFRAVÆRSMODELLEN (STATISTISK SENTRALBYRÅ)

Den stiplede linjen viser hva modellen har forutsagt, på grunnlag av endringer i arbeidslivet. Den andre linjen viser hvordan legemiddelt sykefravær faktisk har utviklet seg. (Den bratte nedgangen i 2004 forklares for øvrig med nye regler for sykemelding, som det er tatt hensyn til i figuren.) Kilde: Økonomiske analyser nr 6, 2009, Statistisk sentralbyrå. Hentet fra Manifest-rapport 1-2010

Den høyreorienterte tenketanken Civita laget sist høst et notat kalt "Uføreekspløsjonen – hva kan vi gjøre med den". De ville vise at antall som går på uføretrygd er sterkt økende og nesten ute av kontroll. Påstander er: "Det har vært noe nær en eksplosjon i antallet uføre, fra ca. 160.000 i 1980 til 322.000 i 2006." "Det store antallet uføretrygdede, og enda mer den kraftige økningen, er på mange måter overraskende."

AP-politikeren Aslam Ahsan sier til VG 7.12.09: Norge har "for gode systemer, som gjør det for attraktivt ikke å jobbe og som har bidratt til at nordmenn er blitt late"

Nederst til høyreser vi den oversikten over utviklingen av uføretrygden som VG illustrerte oppslaget med. Vi skal se mer på den på neste lysark

Her er utviklingen i antall uføretrygdede. En stor økning, men er det overraskende? Skal vi snakke om overraskelse, må det jo være slik at antall uføretrygdede ble høyere enn det en kunne vente seg. Så hva kunne vi vente? Gjennom årene har det vært laget flere prognoser, basert på det en vet om hva som påvirker antallet. La oss se på noen av dem.

Civita-notat 12-2009 (20.8.2009):

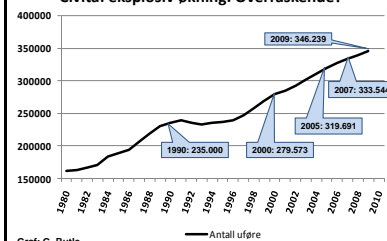
"UFØREEKSPLOSJONEN Hva kan vi gjøre med den?"

"Det har vært noe nær en **eksplosjon** i antallet uføre, fra ca. 160.000 i 1980 til 322.000 i 2006."

"Det store antallet uføretrygdede, og enda mer den kraftige økningen, er på mange måter **overraskende**."

Antall uføre 1980 til 2010 Civita: eksplosiv økning. Overraskende?

Graf: G. Rutle

Her er en prognose fra stortingsmelding nr 12 (1988–89): Folketrygdens økonomi og pensjonssystem. De forventer litt flere uføretrygdede i år 2000 enn hva det faktisk ble, men treffer blink i prognosen for 2007. Nå må det sies at det i 2007 var 40.000 AFP-pensjonister, en ordning som først ble innført i tariffoppgjøret 1988, og som en ikke kunne vite om i denne prognosen. En del av disse ville nok vært uføretrygdete hvis de ikke hadde fått AFP, så sann sett kunne en kanskje forsvare at antall uføre er noe høyt. Men – som vi snart skal se – seinere prognoser der en kjente til AFP-ordningen har anslått høyere vekst i antall uføre enn denne prognosen.

I regjeringen Brundtlands langtidsprogram 1989 hadde de justert opp prognosen (altså på et tidspunkt der AFP-ordningen var kjent), og forventer 22000 flere uføretrygdete i 2000 enn hva det faktisk ble. Da var AFP-ordningen kjent. Så i den grad vi bør være overrasket er det vel heller over at antallet ble så lavt.

Den siste prognosen jeg kjenner er fra NOU 2000: 27 Et inkluderende arbeidsliv (Sandemannutvalget). Utvalget forventet nesten 23.000 flere uføretrygdete i 2005 enn hva det ble. I 2010 forventet de 377.000. Antall uføretrygdete i 2009 var 346.239, og har økt med 6-7000 hvert år de siste årene, så antakelig vil antallet være rundt 353.000. I så fall har de forventet omtrent 24.000 flere enn det ble. Konklusjonen er altså entydig: Hvis vi i det hele tatt skal kunne snakke om overraskelser, så må det være at **antall uføretrygdete er overraskende lavt**. Alle prognoser har spådd like mange eller flere uføretrygdete enn det vi har.

Det påstås at landets økonomi nærmest vakler under de enorme kostnadene til sjuke og uføre.

Før vi ser nærmere på det skal vi ta en liten omvei

For: Å se på sjukefravær og antall uføre for avgjøre situasjonen i økonomien er å snu virkeligheten på hodet

Det som avgjør hvor godt vi klarer oss er ikke antall sjuke/uføre, men **hvor stor del av befolkningen som faktisk jobber**, og der er **Norge på topp** i verden. Vi har **verdens høyeste sysselsetningsgrad** både

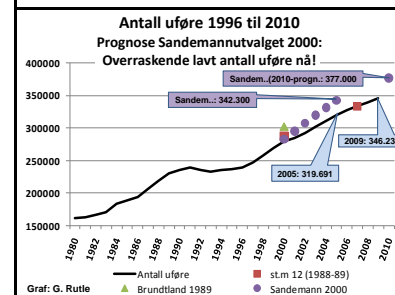
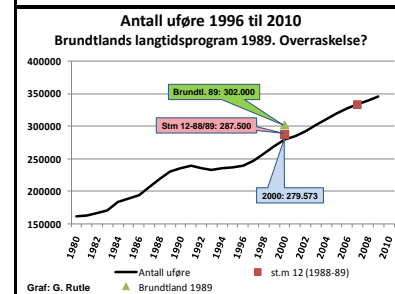
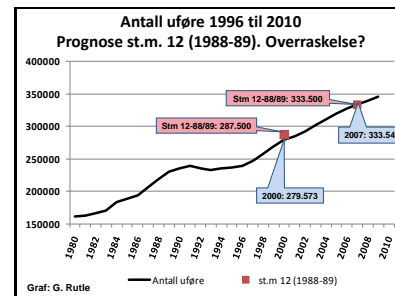
- for **KVINNER** (sammen med Sverige)
- For **ELDRE**
- og **TOTALT**

SE PÅ DE FØLGENDE GRAFENE:

I gruppen 55-64 år har Sverige og Norge desidert flest sysselsatte, Sverige ørlite foran Norge med 70,3 % mot Norges 69,3 %.

Merk at tallene gjelder aldersgruppen 55-64 år. Det fins ikke internasjonal statistikk for sysselsatte over 64 år (antallet er antakelig forsvinnende lite i de fleste land).

Hadde vi hatt slik statistikk ville nok Norge ligget enda lenger over andre land, ettersom vi som dere ser i **denne** oversikten har verdens høyeste gjennomsnittlige reelle pensjoneringsalder på 64,4 år. Nederland og Sverige følger deretter med 63,9 år, gjennomsnittet for EU er så lavt som 61,2 år.

Mange påstander om at landets økonomi vakler under de enorme kostnadene til sjuke og uføre.

Før vi ser nærmere på det skal vi ta en liten omvei

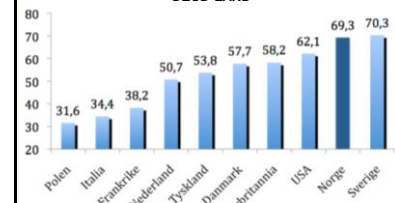
For: Å se på sjukefravær og antall uføre for avgjøre situasjonen i økonomien er å snu virkeligheten på hodet

Det som avgjør hvor godt vi klarer oss er ikke antall sjuke/uføre, men **hvor stor del av befolkningen som faktisk jobber**, og der er **Norge på topp** i verden. Vi har **verdens høyeste sysselsetningsgrad** både

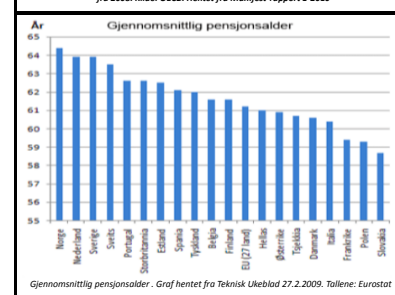
- for **KVINNER** (sammen med Sverige)
- For **ELDRE**
- og **TOTALT**

SE PÅ DE FØLGENDE GRAFENE:

ELDRES SYSSELSETTING (55–64 ÅR) I NORGE OG ANDRE OECD-LAND

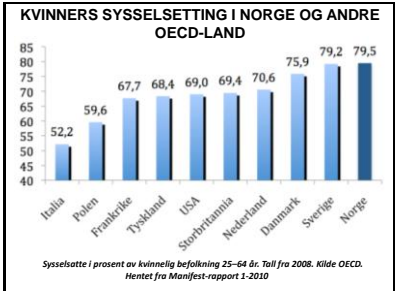

Sysselsatte personer i aldersgruppen 55–64 år, i prosent av hele samme aldersgruppe. Tall fra 2008. Kilde: OECD. Hentet fra Manifest-rapport 1-2010

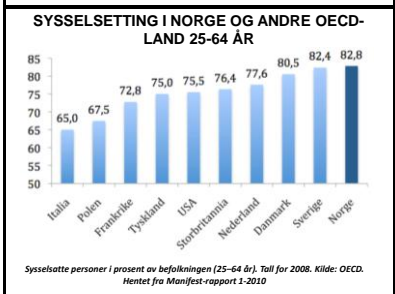

Gjennomsnittlig pensjonsalder. Graf hentet fra Teknisk Ukeblad 27.2.2009. Tallene: Eurostat

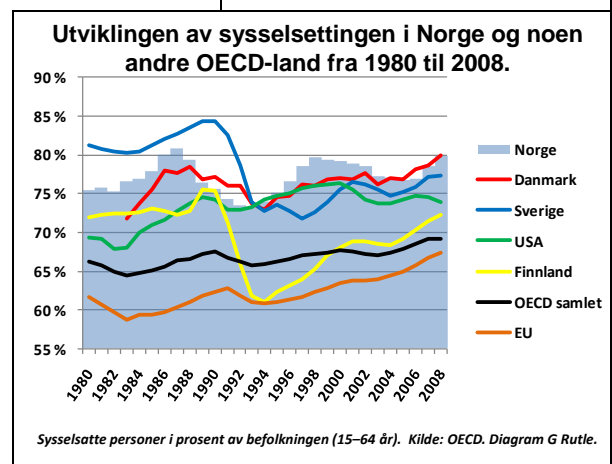
Norge har flere kvinner i arbeid enn noe annet land, med Sverige på andreplass

Og vi har verdens høyeste sysselsetting, målt i prosent av befolkningen 25-64 år: 82,8 %

Denne grafen viser forholdet mellom sysselsetting 15-64 år for en del utvalgte land og områder. Merk at Norge ligger på topp i dag, OG at sysselsettinga i Norge er høyere enn noen gang (med unntak av noen få år på 80-tallet). Sjøl om sysselsettingen har variert noe, så har tendensen siden 1980 vært klart økende sysselsetting i Norge.

Sjukefraværet i Norge er muligens relativt høyt, og kanskje har vi mange uføre. Men i så fall: Hvorfor?

Jo, av samme grunn som vi har verdens høyeste sysselsetting:

- Vi har verdens høyeste sysselsetting blant kvinner (sammen med Sverige). De har høyere sjukefravær enn menn.
- Vi har verdens høyeste pensjonsalder og verdens høyeste sysselsetting blant eldre. Eldre har naturlig nok både høyere sjukefravær og uføreandel enn gjennomsnittet.

Denne grafen viser det jeg nettopp sa:

Vi ser at kvinner (lysegrå søyler) gjennomgående har flere sykepengedager enn menn (mørkegrå søyler). (Interessant er det høye sjukefraværet for kvinner fra 30-40 år. Det skyldes antakelig at det fortsatt er kvinner som oftest er hjemme med syke barn.) Og vi ser at sjukefraværet øker med økende alder.

Uførhet og sjukefravær er nærmest å se på som utgift til inntekts ervervelse

- Vi må vente høyere sjukefravær når mange kvinner og eldre går ut i arbeidslivet
- Vi må også vente flere uføre når vi har verdens høyeste alderspensjonsalder.
- Det som burde være et tankekors for noen er at vi har oppnådd verdens høyeste sysselsetting til tross for at vi har verdens beste sjukelønnsordning og trygdeordninger.
- Internasjonal forskning på velferd og arbeidsliv finner akkurat dette: positiv sammenheng mellom velferdsytelser og sysselsetting : **gode trygdesystem fører til høyere sysselsetting.**

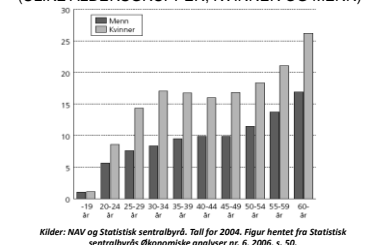
Et eksempel på det siste. La oss si at du rammes av sykdom. Hvis du samtidig får store økonomiske problem som følge av dette, er sjansen stor for at du ikke

Sjukefraværet i Norge er muligens relativt høyt, og kanskje har vi mange uføre. Men i så fall: Hvorfor?

Jo, av samme grunn som vi har verdens høyeste sysselsetting:

- Vi har verdens høyeste sysselsetting blant kvinner (sammen med Sverige). De har høyere sjukefravær enn menn.
- Vi har verdens høyeste pensjonsalder og verdens høyeste sysselsetting blant eldre. Eldre har naturlig nok både høyere sjukefravær og uføreandel enn gjennomsnittet.

ANTALL SYKEPENGEDAGER PR SYSSELSATT (ULIKE ALDERSGRUPPER, KVINNER OG MENN)

Uførhet og sjukefravær er nærmest utgift til inntekts ervervelse

- Vi må vente høyere sjukefravær når mange kvinner og eldre går ut i arbeidslivet
- Vi må også vente flere uføre når vi har verdens høyeste alderspensjonsalder.
- Det som burde være et tankekors for noen er at vi har oppnådd verdens høyeste sysselsetting til tross for at vi har verdens beste sjukelønnsordning og trygdeordninger.
- Internasjonal forskning på velferd og arbeidsliv finner akkurat dette: positiv sammenheng mellom velferdsytelser og sysselsetting : **gode trygdesystem fører til høyere sysselsetting.**

kommer deg i jobb igjen. I hvert fall mye større enn hvis du – som i dag – har gode sjukelønns- og trygdeordninger.

Har vi så råd til sjukelønn og uføretrygd?

Utgiftene til uføre som andel av norsk økonomi (Brutto nasjonalprodukt):

- **1991: 2,5 prosent**
- **2008: 2,2 prosent**

Altså en nedgang siden 1991! Så hadde vi råd da, har vi det nå!

Andel BNP (Fastlandsnorge, eks olje), for de som foretrekker det:

- **1991: 3,0 prosent**
- **2009: 3,3 prosent**

Heller ikke her noen dramatisk økning, nettopp. Men her må det sies at oljepengene faktisk er en del av Norges inntekter, og at en blant de uføre nok finner en god del av de som jobbet i oljen

Og det er vanskelig å se at **kostnadene til sjukepeng** skulle kunne kalles en krise. De var på det høyeste i 2003 og har siden gått ned, med en liten oppgang fra 2007. Og det er denne lille oppgangen de siste få årene som det nå ropes opp om. Månen til mangel på historisk perspektiv! Vi vet jo dessuten at siste året har sjukefraværet igjen gått ned!

Dette lysarket viser noen av konklusjonene i Regjeringas perspektivmelding fra 2009.

Noen sitater fra "Fortsatt råd til felles velferd?" Manifest analyse 24.11.2010: (s.5) "DEN DEMOGRAFISKE sammensetningen av Norges befolkning vil endre seg betraktelig i de kommende tiårene. (...) Det blir flere pensjonister per yrkesaktiv, noe vi kan kalle økt «eldrebyrde». (...) Det økende antallet pensjonister per yrkesaktiv er gjennom siste tiår trolig det viktigste og mest brukte argumentet for innstramning av offentlige velferdsrettigheter i Norge. De demografiske endringene framstilles gjerne som en naturkraft som vil umuliggjøre «den norske modellen» slik vi kjenner den.(...) For flere aktører synes det åpenbart at demografien i seg selv vil tvinge fram innstramning av offentlige velferdsytelser."

(s.7) "FINANSDEPARTEMENTET og Statistisk sentralbyrå (SSB) har laget mange ulike framskrivinger av Norges økonomi fram mot 2050/60. Den kanskje mest omfattende beskrivelsen av utviklingen finner vi i Perspektivmeldingen fra 2009 (St.meld. nr. 9, 2008-2009) (...) Ved å videreføre dagens velferdsordninger og skattenivå vil (vi) få det Perspektivmeldingen kaller et «udekket finansieringsbehov».6 Det udekkede finansieringsbehovet blir i meldingen tallfestet til 3,2 prosent av BNP i Fastlands-Norge i 2060. (...) Men det udekkede finansieringsbehovet kan bli langt større. Det som i særdeleshet vil påvirke den offentlige budsjettbalansen, er hvorvidt dagens standard innen helse- og omsorgssektoren videreføres eller om man øker timeinnsatsen per bruker i årene framover. Det er sannsynlig at befolkningen vil forvente en viss standardøkning innen offentlig eldreomsorg, all den tid standarden i samfunnet for øvrig er forventet å øke. Perspektivmeldingen skisserer et slikt alternativ, hvor man lar timeverksinnsatsen i helse- og omsorgssektoren øke med 1 prosentpoeng årlig utover det som er nødvendig for å opprettholde dagens nivå på velferdstjenestene. En slik standardøkning innen helse- og omsorgssektoren blir beregnet til å øke det udekkede finansieringsbehovet med 8,5 prosentpoeng av BNP i Fastlands-Norge i 2060. Dermed blir det udekkede finansieringsbehovet totalt nær 12 prosent av BNP i Fastlands-Norge."

Lysarket viser utviklingen av privat og offentlig konsum (=alle offentlige velferdstjenester) og privat disponibel reallønn etter skatt, forutsatt videreføring av dagens skattenivå. Merk at kjøpekraften øker med nesten 150 %, til det to-og-en-halv-doble.

Har vi råd?

Utgiftene til uføre:

Andel av brutto nasjonalprodukt (BNP):

1991: 2,5 prosent

2008: 2,2 prosent

Andel BNP (Fastlandsnorge, eks olje)

1991: 3,0 prosent

2009: 3,3 prosent

SYKEPENSER SOM ANDEL AV FASTLANDSNORGES BNP 1991–2008

Figuren viser statens utgifter til sykepenge (legemeldte fravær ut over 16 dager) som andel av brutto nasjonalprodukt for fastlandsnorge. Kilde: Nasjonalregnskapet (2008: Foreløpige tall for BNP). Hentet fra Manifest-rapport 1-2010

Regjeringas perspektivmelding 2009

	Offentlig	Privat
Andel samlet konsum 2009	35 %	65 %
Fordeling konsumvekst 2009-60	28 %	72 %
Andel samlet konsum 2060	30 %	70 %

"Planlagt" utvikling i medianinntekt etter skatt, realverdi:
2009: 300.000 2060: 740.000, opp 147 %

Udekket finansieringsbehov 2060: 3,2 % av BNP
Hvis en i tillegg tar med standardøkning på 1% pr år: 12 % av BNP

Dette er et alternativt scenarium der en øker skattenivået så mye at finansieringsbehovet på 12 % av BNP dekkes inn

Og konsekvensen for kjøpekraften da: "Bare" en økning på vel 70%. Til å leve med?

Det er altså et politisk valg

Enten stramme inn i velferdstjenestene mens hver enkelt sin kjøpekraft går til himmels, eller opprettholde og styrke velferden og "nyøye" seg med 70 % kjøpekraftutvikling

Oppsummert: de siste ca 20 åra:

- **Andelen sjukmeldte har ikke økt**, til tross for at sjukelønna er økt og en har rett til flere egenmeldinger
- **Antall uføre har økt mindre enn ventet** ut fra endringer i demografi og sysselsetting
- **Sysselsettingen har økt jevnt og trutt**
- **Norge har i dag verdens høyeste sysselsetting**, og det skyldes ikke minst den store andelen eldre og kvinner som er i jobb
- **Og utgiftene til sjukelønn og uføre har ikke økt som andel av BNP**

SÅ: Hvorfor alt dette katastrofe-maset?

Jo fordi det er en del av prosjektet med å redusere velferdsordningene. Først tok de alderspensjonen, nå står sjukelønn og uføretrygd for tur.

15. November 2010 kom det et interessant opplag i Aftenposten

"Det er akkurat blitt 2010. Regjeringen forbereder upopulære tiltak for å få ned sykefraværet. Til det trenger den faglig ammunisjon som blant annet bekrefter at sykefraværet i Norge er høyere enn i andre land. SINTEF-forsker Solveig Osborg Ose får oppdraget med å lage en rapport.

Men konklusjonen i den 35 sider lange rapporten underbygger ikke påstanden om at sykefraværet i Norge er mye høyere enn i andre land. "

Hva gjør så Arbeidsdepartementet når forskning ikke bekrefter deres oppfatning

Forskeren skriver at det «fortsatt er uklart om Norge har svært høyt sykefravær sammenlignet med andre land». Her krever Arbeidsdepartementet at rapporten endres: «Setningen må derfor endres til «Norge har et høyt sykefravær sammenlignet med andre land»».

I et avsnitt i rapporten skriver Ose at oppslagene i mediene om at «Sykefraværet eksploderer» og aldri har vært høyere, rett og slett ikke stemmer. Det avsnittet krever departementet at hun sletter helt.

"Jeg ble svært overrasket. Det er ikke mulig å forstå departementets endringer på annen måte enn at det skulle fremstå som at sykefraværet i Norge er mye høyere enn i andre land, selv om vi ikke hadde god nok dokumentasjon på det" (Solveig Osborg Ose, seniorforsker ved SINTEF)

Bevisst forfalskning av opplysninger og hemmelighold av "upassende" informasjon

- Arbeidsdepartementet prøvde å bortforklare det med at det skyldtes en uerfaren byråkrat som trakk over noen grenser. Og brevet til SINTEF hadde en "glemt" å føre i postjournalen.
- Men den som var ansvarlig var en betrodd seniorrådgiver i departementet, attpåtil et medlem av sekretariatet for ekspertgruppa om sykefravær. Det står ikke til troende at han var ukjent med håndtering av forskning.
- Departementet har ikke lagt ut rapporten offentlig (men den finnes hos SINTEF)
- Forskningsminister Tora Aasland har i etterkant innskjerpet overfor departementene at de må skille mellom forskningsrapporter og konsulentrapporter.
- Men: er det greit å kreve forhåndsbestilte konklusjoner i konsulentrapporter?

Alternative perspektiv

	Offentlig	Privat
Andel samlet konsum 2009	35 %	65 %
Fordeling konsumvekst 2009-60	28 %	72 %
Andel samlet konsum 2060	30 %	70 %

"Planlagt" utvikling i medianinntekt etter skatt, realverdi:
2009: 300.000 2060: 740.000, opp 147 %

Alternativt scenarium:

	Offentlig	Privat
Andel samlet konsum 2009	35 %	65 %
Fordeling konsumvekst 2009-60	48 %	52 %
Andel samlet konsum 2060	43 %	57 %

Utvikling i medianinntekt etter skatt, realverdi:
2009: 300.000 2060: 516.000, opp 70 %

Det er altså et **politisk valg**:

enten
stramme inn i velferdstjenestene mens hver enkelt sin kjøpekraft går til himmels,
eller
opprettholde og styrke velferden og "nyøye" seg med 70 % kjøpekraftutvikling

Konklusjon: De siste 20 åra:

- **Andelen sjukmeldte har ikke økt**, til tross for at sjukelønna er økt og en har rett til flere egenmeldinger
- **Antall uføre har økt mindre enn ventet** ut fra endringer i demografi og sysselsetting
- **Sysselsettingen har økt jevnt og trutt**
- **Norge har i dag verdens høyeste sysselsetting**, og det skyldes ikke minst den store andelen eldre og kvinner som er i jobb
- **Og utgiftene til sjukelønn og uføre har ikke økt som andel av BNP**

Hvorfor så alt dette katastrofe-maset?

Jo fordi det er en del av prosjektet med å redusere velferdsordningene. Først tok de alderspensjonen, nå står sjukelønn og uføretrygd for tur.

Hvor langt er de villige til å gå for å tvinge gjennom endringene?

15. november 2010

Ble forsøkt diktert av departementet

Hva gjør så Arbeidsdepartementet når forskning ikke bekrefter deres oppfatning?

- Forskeren skriver at det «fortsatt er uklart om Norge har svært høyt sykefravær sammenlignet med andre land». Her krever Arbeidsdepartementet at rapporten endres: «Setningen må derfor endres til «Norge har et høyt sykefravær sammenlignet med andre land»».
- I et avsnitt i rapporten skriver Ose at oppslagene i mediene om at «Sykefraværet eksploderer» og aldri har vært høyere, rett og slett ikke stemmer. Det avsnittet krever departementet at hun sletter helt.
- "Jeg ble svært overrasket. Det er ikke mulig å forstå departementets endringer på annen måte enn at det skulle fremstå som at sykefraværet i Norge er mye høyere enn i andre land, selv om vi ikke hadde god nok dokumentasjon på det" (Solveig Osborg Ose, seniorforsker ved SINTEF)

Bevisst forfalskning av opplysninger og hemmelighold av "upassende" informasjon

- Arbeidsdepartementet prøvde å bortforklare det med at det skyldtes en uerfaren byråkrat som trakk over noen grenser. Og brevet til SINTEF hadde en "glemt" å føre i postjournalen.
- Men den som var ansvarlig var en betrodd seniorrådgiver i departementet, attpåtil et medlem av sekretariatet for ekspertgruppa om sykefravær. Det står ikke til troende at han var ukjent med håndtering av forskning.
- Departementet har ikke lagt ut rapporten offentlig (men den finnes hos SINTEF)
- Forskningsminister Tora Aasland har i etterkant innskjerpet overfor departementene at de må skille mellom forskningsrapporter og konsulentrapporter.
- Men: er det greit å kreve forhåndsbestilte konklusjoner i konsulentrapporter?

Del 3: Hva vil de gjøre med uføretrygden?

(Til del 3 av foredraget har jeg hatt stor hjelp av ulike foredrag som Arne Byrkjeflot og Mona Bjørn i Trondheim LO har holdt over flere år. Jeg har også hatt stor hjelp av (og "stjålet" stoff fra) "Uføretrygd ABC", som Manifest Forlag utga våren 2010. Jeg har videre brukt noe materiale fra et foredrag Pål Hellesnes holdt med utgangspunkt i boka Uføretrygd ABC (PH er en av forfatterne) på konferansen "Forsvar dagens uføretrygd" i Oslo 22. mars 2010, og et fra et foredrag som Bjørgulf Claussen, professor i trygdemedisin ved Universitetet i Oslo, holdt på samme konferanse. Men først og fremst er stoffet hentet fra rapporten som Uførepensjonsutvalget leverte i 2007: NOU 2007:4 «Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre». Direkte henvisninger til kilder finnes på lysarkene eller i notatfeltet under dem)

Kort om uførepensjonsutvalget:

- Regjeringen Bondevik II nedsatte utvalget i 2005
- Oppdrag: Utred hvordan uføre kan tilpasses pensjonsreformen.
- Rapport i 2007: NOU 2007:4 «Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre»

Regjeringa har lovet å legge fram en stortingsmelding om saka, først lovet de den høsten 2008, så våren 2009, så høsten 2009. Nå lover de den ferdig i løpet av 2010

At det har tatt så lang tid å få ut stortingsmeldingen kan gi et lite håp om at regjeringen har fått kalde føtter i forhold til en del av nedskjæringsforslagene. Så vidt jeg vet var et utkast til melding klart før jul 2008, og Arbeiderpartiets stortingsgruppe behandlet den og ga klarsignal. Men samtidig har motstanden på grasrota i fagbevegelsen vokst. Så kanskje...

Som vanlig i slike rapporter er innledningen fylt av vakre ord.....

"Utvalget mener denne rapporten også kan bidra til en bedre forståelse av de prosessene som ligger bak at så mange blir uføre i Norge og av hvilke tiltak som kan bidra til at alle med redusert arbeidsevne får hjelp til å bedre og utnytte denne (min utheving. GR), i stedet for å ende opp som passive stønadsmottakere" (s. 9)

Men når de kommer til tiltak...

.... så er de bundet av oppgaven til utvalget, som bare er å foreslå endringer i uførestønaden, ikke andre tiltak. Mandatet sier bl.a.: "Det er avgjørende for bærekraften i et framtidig pensjonssystem at det lønner seg å stå i arbeid for personer i yrkesaktiv alder og som har arbeidsevne. Utformingen av uføreordningen må ta hensyn til dette" (s.17)

Dermed står de igjen med to "tiltak" for å redusere antall uføre: En skal "motivere til arbeid"

- gjennom å redusere uførestønaden og
- gjennom å gjøre det vanskeligere å få uførestønad.

Hele NOUen er kort og godt gjennomsyret av tankegangen bak arbeidslinja.

Her har vi to sammenlikninger mellom grupper. Tallene gir bare forholdet mellom uføretrygding i forskjellige grupper. Tallet for gruppa med lavest prosent uføretrygd dede settes lik 1. Både tallene for yrke og tallene for utdanning viser at uføretrygding i ekstrem grad er klasseavhengig.

Siste hovedpunkt:

1. Arbeidslinja, ideologien bak det hele
2. Argumentene mot uføretrygd (og sjukelønn)

3. Hva vil de gjøre med uføretrygden?

Uførepensjonsutvalget

- Regjeringen Bondevik II nedsatte utvalget i 2005
- Oppdrag: Utred hvordan uføre kan tilpasses pensjonsreformen.
- Rapport i 2007: NOU 2007:4 «Ny uførestønad og ny alderspensjon til uføre»
- Regjeringa har lovet å legge fram en stortingsmelding om saka, først lovet de den høsten 2008, så våren 2009, så høsten 2009. Nå lover de den ferdig i løpet av 2010

De vakre ordene.....

"Utvalget mener denne rapporten også kan bidra til en bedre forståelse av de prosessene som ligger bak at så mange blir uføre i Norge og av hvilke tiltak som kan bidra til at alle med redusert arbeidsevne får hjelp til å bedre og utnytte denne (min utheving. GR), i stedet for å ende opp som passive stønadsmottakere" (s. 9)

Men når de kommer til tiltak...

.... så er de bundet av oppgaven til utvalget, som bare er å foreslå endringer i uførestønaden, ikke andre tiltak. Mandatet sier bl.a.: "Det er avgjørende for bærekraften i et framtidig pensjonssystem at det lønner seg å stå i arbeid for personer i yrkesaktiv alder og som har arbeidsevne. Utformingen av uføreordningen må ta hensyn til dette" (s.17)

Dermed står de igjen med to "tiltak" for å redusere antall uføre: En skal "motivere til arbeid"

- gjennom å redusere uførestønaden og
- gjennom å gjøre det vanskeligere å få uførestønad.

Hele NOUen er kort og godt gjennomsyret av tankegangen bak arbeidslinja.

Hvem blir uføretrygdet?

- 43 % av befolkningen blir uføretrygdet før 67
- Om du blir uføretrygdet er klasseavhengig:

Relativ hyppighet av uføretrygding	Kvinner	Menn
Jobb: Høyere funksjonær, Oslo	1,00	1,00
Jobb: Midlere funksjonær, Oslo	1,34	1,29
Jobb: Lavere funksjonær, Oslo	1,82	1,69
Jobb: Faglært arbeider, Oslo	1,56	1,82
Jobb: Ufaglært arbeider, Oslo	2,66	1,98
Utdanning: Universitet, alle	1,0	1,0
Utdanning: Høgskole, alle	2,8	2,4
Utdanning: Videreg. 12 år, alle	4,0	3,2
Utdanning: 10-11 år, alle	9,1	7,2
Utdanning: Grunnskole, alle	13,4	12,0

Tallene er fra et foredrag av professor i trygdemedisin, Bjørgulf Claussen, 22.3.2010
Tall for yrke er hentet fra Helseundersøkelsen i Oslo år 2000

Noen fakta om dagens uførepensjon fra folketrygden:

- Hovedmodell: Uføretrygden svarer til den **alderspensjonen du ville fått ved 67** dersom du hadde fortsatt å jobbe fram til da med samme inntekt som du hadde da du ble ufør
- **Minstepensjon** – 2 G = 149 442 kroner
- Særordning for de som blir **uføre før de er 26 år**: Minstepensjon 2,4 G = 179 330 kroner
- **Du skattlegges som pensjonist**. Det betyr at minstepensjonister ikke betaler skatt, og at de som ligger nær minstepensjon betaler veldig lite skatt

Her er et forsøk på å systematisere de endringene som uførepensjonsutvalget foreslår. De viktigste kan deles i fire hovedområder:

1. **Vanskeligere å få/beholde uførestønad:**
 - Hovedformen blir tidsbegrenset stønad, varig uførestønad blir unntaket
 - Fra legevurdering til NAV-vurdering
2. **Reduserte utbetalinger / endret profil**
 - Ytelsen 66% (som arbeidsløshet/arbeidsavklaring)
 - Samtidig: slutt på pensjonistskatt for uføre
 - Resultat 1: mye lavere utbetaling for minstepensjonistene, mer til noen andre grupper
 - Resultat 2: Tjenestepensjonenes uføredel undergraves
3. **Barnetillegget reduseres dramatisk**
4. **Lavere alderspensjon for uføre**

I det følgende skal vi ta dem for oss ett for ett.

Tidsbegrenset uførestønad:

- Utviklingen i Norge har lenge gått i retning av at en **større andel får tidsbegrenset uførestønad**.
- Tidsbegrenset uførestønad, attføringspenger og rehabiliteringspenger ble 1. mars 2010 slått sammen til **arbeidsavklaringspenger** . Meldekort hver 14. dag
- Utvalget: *"Når det fattes vedtak om uførestønad bør Arbeids- og velferdsetaten samtidig ta stilling til om det er hensiktsmessig med en revurdering av saken etter en tid"*. Det må slik jeg forstår det bety at de i så fall får arbeidsavklaringspenger
- For mange vil den usikkerheten for fremtiden som nå innføres være veldig belastende

Hvem avgjør: Fra leger til NAV:

- I dag spiller legens vurdering en sentral rolle i beslutningsgrunnlaget for uføretrygd
- I forslaget skal legens rolle bli mindre – **fordi de for ofte opptrer som talsperson for pasienten**. (f.eks s. 100: *"...mer enn halvparten av legene iblant tilla pasientens vurderinger større vekt enn sitt eget medisinske skjønn"*)
For meg virker det åpenbart at en lege må legge stor vekt på pasientens vurderinger. Det er tross alt pasienten "som har kroppen på" og kan vurdere for eksempel om de har krefter til å jobbe eller om de har invalidiserende smerter. Jeg er egentlig ganske overrasket over at ikke **alle leger "iblant tillegger pasientens vurderinger osv..."**
- I stedet skal legen bare gjøre en funksjonsvurdering, avgjørelsen skal ligge i NAV, etter arbeidsevnevurdering
- **Så lenge arbeidslinja er den grunnleggende ideologien bak hele NAV-reformen er det mildt sagt ikke uproblematisk å flytte ansvaret: For den overordna målsettingen er ikke å gi folk med redusert arbeidsevne et best**

Noen fakta om dagens uførepensjon fra folketrygden.

- Hovedmodell: Uføretrygden svarer til den **alderspensjonen du ville fått ved 67** dersom du hadde fortsatt å jobbe fram til da med samme inntekt som du hadde da du ble ufør
- **Minstepensjon** – 2 G = 149 442 kroner
- Særordning for de som blir **uføre før de er 26 år**: Minstepensjon 2,4 G = 179 330 kroner
- **Du skattlegges som pensjonist**. Det betyr at minstepensjonister ikke betaler skatt, og at de som ligger nær minstepensjon betaler veldig lite skatt

Hovedpunkt i forslag til ny uførestønad:

1. **Vanskeligere å få/beholde uførestønad:**
 - Hovedformen blir tidsbegrenset stønad, varig uførestønad blir unntaket
 - Fra legevurdering til NAV-vurdering
2. **Reduserte utbetalinger / endret profil**
 - Ytelsen 66% (som arbeidsløshet/arbeidsavklaring)
 - Samtidig: slutt på pensjonistskatt for uføre
 - Resultat 1: **mye lavere utbetaling for minstepensjonistene, mer til noen andre grupper**
 - Res. 2: Tjenestepensjonenes uføredel undergraves
3. **Barnetillegget reduseres dramatisk**
4. **Lavere alderspensjon for uføre**

Tidsbegrenset uførestønad

- Utviklingen i Norge har lenge gått i retning av at en **større andel får tidsbegrenset uførestønad**.
- Tidsbegrenset uførestønad, attføringspenger og rehabiliteringspenger ble 1. mars 2010 slått sammen til **arbeidsavklaringspenger** . Meldekort hver 14. dag
- Utvalget: *"Når det fattes vedtak om uførestønad bør Arbeids- og velferdsetaten samtidig ta stilling til om det er hensiktsmessig med en revurdering av saken etter en tid"*. Det må slik jeg forstår det bety at de i så fall får arbeidsavklaringspenger
- For mange vil den usikkerheten for fremtiden som nå innføres være veldig belastende

Hvem avgjør: Fra leger til NAV

- I dag spiller legens vurdering en sentral rolle i beslutningsgrunnlaget for uføretrygd
- I forslaget skal legens rolle bli mindre – **fordi de for ofte opptrer som talsperson for pasienten**. (f.eks s. 100: *"...mer enn halvparten av legene iblant tilla pasientens vurderinger større vekt enn sitt eget medisinske skjønn"*)
- I stedet skal legen gjøre en funksjonsvurdering, avgjørelsen ligger i NAV, etter arbeidsevnevurdering
- Så lenge **arbeidslinja** er den grunnleggende ideologien bak hele NAV-reformen er det mildt sagt ikke uproblematisk å flytte ansvaret: For den overordna målsettingen er ikke å gi folk med redusert arbeidsevne et best mulig liv, men å få flest mulig ut i arbeid.

mulig liv, men å få flest mulig ut i arbeid.

Størrelsen på ny uførestønad:

- 66 prosent av tidligere inntekt (gjennomsnitt av inntekt 3 beste av 5 siste år før uføretidspkt.)
- skattlegges som lønn
- Inntektsgrunnlaget for beregning av uføreytel-sen: maks 6G, dvs høyeste ytelse = 295 895 kr
- Brutto minsteytelse økes til 2,1 G = 156 914 kroner for å kompensere for økt skatt.
- Minsteytelsen til unge uføre økes av samme grunn til 2,811 G = 210 041 kroner
- Økning av minsteytelsene er ikke tilstrekkelig til å opprettholde dagens nivå på utbetalinger!

Som vi ser er satsene økt noe, for å kompensere for økt skatt. Utvalget sier at samlede utbetalinger etter skatt vil bli som før. Men problemet er at noen vil tape og andre vil tjene på omlegginga, og **det er først og fremst minstepensjonister og de med lav uføretrygd som taper.**

Dagens pensjonistskatt har tre element:

- Trygdeavgift 3 prosent (mot vanlig 7,8)
- Skattebegrensingsregelen
- Særfradrag - i 2007 ca kr 20 000 i året

Pensjonistskatten fører til at minstepensjonister ikke betaler skatt, for høyere pensjon reduseres skatte-fradraget gradvis til det er 0 ved pensjonen 280000

(3. mars 2010 la regjeringa fram et forslag til vesentlige endringer av pensjonistskatten. Konsekvensen av forslaget er omtrent samme skatt som i dag på lave pensjoner, mens skatten vil øke med rundt 2 % på pensjoner på rundt 300000 og høyere)

Den nye profilen vil spesielt ramme deltidsansatte:

"Personer med deltidsinntekter vil kunne komme ut noe lavere enn i dag, fordi disse har en svært høy kompensasjonsgrad i dagens system. Det har neppe vært tilsiktet at personer som frivillig arbeider deltid får kompensert en større del av inntektsbortfallet enn heltidsarbeidende, dersom de blir uføre." (s.11)

Her, som i det meste av rapporten skinner overklassens mangel på innsikt og innlevelse i vanlig folks virkelighet gjennom:

Jeg vil tro det har vært høyst tilsiktet. Personer med lav inntekt må jo ha en større andel av sin inntekt i stønad om de skal kunne klare seg. Og spør forøvrig kvinner i butikk eller i helsesektoren om hvor "frivillig" deltiden deres er!

"Barnetillegget er for høyt"

"Frischsenteret har i to rapporter blant annet vist at enkelte grupper med stor forsørgingsbyrde får høyere samlet inntekt som uførepensjonist enn de ville hatt som yrkesaktive." (s 219)

Og sånn kan vi jo ikke ha det.....

Samme påstand kommer fra Civita: **Det lønner seg å gå på trygd.** Men finansdepartementet har sjøl gjort disse beregningene av hvordan dagens uføretrygd slår ut. Familier med to barn må ha en inntekt på godt under 200.000 for at "det skal lønne seg" å gå på trygd. Hvem kan leve – enn si forsørge to barn – på slike inntekter? Skal de mest ekstremt lavtlønnte sin situasjon være normgivende for trygden? Ja, i følge arbeidslinjas ideologi bør det være slik. En skam, spør du meg!

Størrelsen på ny uførestønad:

- **66 prosent av tidligere inntekt** (gjennomsnitt av inntekt 3 beste av 5 siste år før uføretidspkt.)
- **skattlegges som lønn**
- Inntektsgrunnlaget for beregning av uføreytel-sen: maks 6G, dvs høyeste ytelse = 295 895 kr
- Brutto **minsteytelse økes til 2,1 G = 156 914 kroner** for å kompensere for økt skatt.
- Minsteytelsen til **unge uføre økes av samme grunn til 2,811 G = 210 041 kroner**
- Økning av minsteytelsene er **ikke tilstrekkelig til å opprettholde dagens nivå** på utbetalinger!

Dagens pensjonistskatt

- Tre element:
 - Trygdeavgift 3 prosent (mot vanlig 7,8)
 - Skattebegrensingsregelen
 - Særfradrag - i 2007 ca kr 20 000 i året
- Pensjonistskatten fører til at minstepensjonister ikke betaler skatt, for høyere pensjon reduseres skatte-fradraget gradvis til det er 0 ved pensjonen 280000
- (3. mars 2010 la regjeringa fram et forslag til vesentlige endringer av pensjonistskatten. Konsekvensen av forslaget er omtrent samme skatt som i dag på lave pensjoner, mens skatten vil øke med rundt 2 % på pensjoner på rundt 300000 og høyere)

Mindre trygd til deltidsansatte

"Personer med deltidsinntekter vil kunne komme ut noe lavere enn i dag, fordi disse har en svært høy kompensasjonsgrad i dagens system. Det har neppe vært tilsiktet at personer som frivillig arbeider deltid får kompensert en større del av inntektsbortfallet enn heltidsarbeidende, dersom de blir uføre." (s.11)

Her, som i det meste av rapporten skinner overklassens mangel på innsikt og innlevelse i vanlig folks virkelighet gjennom:
Jeg vil tro det har vært høyst tilsiktet. Personer med lav inntekt må jo ha en større andel av sin inntekt i stønad om de skal kunne klare seg. Og spør forøvrig kvinner i butikk eller i helsesektoren om hvor "frivillig" deltiden deres er!

"Barnetillegget er for høyt"

"Frischsenteret har i to rapporter blant annet vist at enkelte grupper med stor forsørgingsbyrde får høyere samlet inntekt som uførepensjonist enn de ville hatt som yrkesaktive." (s 219)

Og sånn kan vi jo ikke ha det.....

Det lønner seg å være ufør??

Civita-notat 12-2009:

«For noen grupper lønner det seg å være trygdet framfor å arbeide»

Pensjons-givende inntekt:	Enslig uten barn:	Enslig med 2 barn:	Gift med 2 barn:
150.000	-9.019	+16.905	+17.896
250.000	-53.012	-27.725	-71.149
350.000	-92.768	-61.457	-104.837
450.000	-140.037	-111.457	-148.527

Endring i inntekt etter skatt. Tallene er hentet fra Manifest-heftet "Uførepensjon ABC". Beregnet av Finansdepartementet 2005.

Så: **Utvalgets konklusjon (med mindretallsdissens) blir at barnetillegget skal ned :**

- I dag: **Behovsprøvd barnetillegg 0,4G = 30 000/år**
- Forslag: over på satsene som gjelder for arbeidsløse og de på arbeidsavklaring: **kr 27 pr dag = 7 000/år**
- Tap pr barn : **23 000/år, ca 1900/måned**
- Gjelder de aller fattigste uføre
- Samlet kostnad dagens barnetill.: **650 mill**
- **Vi vet at uførhet er "arvelig"** : Barn av uføre har tre ganger så høy risiko for å bli uføretrygdet før fylte 26 år som gjennomsnittet .

Hvorfor har barn av uføre en slik økt sjanse til sjøl å bli uføre? Ikke minst fordi de ofte blir sosialt isolerte: de har ikke råd til å være med på det samme som andre barn.

Dette skal en nå forsterke. Smålig er bare fornævnet. En som er inne på trygd kort tid kan kanskje leve med det lave barnetillegget, en kan jo for eksempel utsette kjøp av nye klær et år eller to, men for de som lever mange år på trygd er det noe helt annet.

Og den totale summen på 650 millioner årlig betyr ingenting økonomisk. For å sette den i perspektiv: Summen svarer til 4 "Reiten" – 4 ganger det Eivind Reiten fikk med seg på 8 år som generaldirektør i Norsk Hydro da han måtte forlate stillingen i 2009, ca 160 mill.

Hvem får barnetillegg?

- 6% av varig uføre har barn
- 6 % av alle uføre har 1 barn
- 5 % av alle uføre har 2 barn

Og merk:

- 42% av de tidsbegrenset uføre hadde barn
- Ved innføringen av arbeidsavklaringspenger 1. mars 2010 fikk de som allerede var uføre beholde barnetillegg på 0,4 G. De med nye vedtak (dvs alle – etter hvert) får lav ny sats på 7000 i året.
- En har altså forskuttet de nye reglene for alle som er tidsbegrenset uføre, uten en reell debatt om det er slik vi vil ha det.

Måten dette er gjort på bærer tydelig preg av manipulasjon. De med gamle vedtak får beholde det store barnetillegget. De med nye vedtak – som ofte ikke vet hva de går glipp av – får de 7000. Hadde et stort antall fått nedsatt sin pensjon samtidig 1.3 hadde det blitt reaksjoner, nå får de det en for en etter hvert som de enkeltvis får nye vedtak. Da er det mye vanskeligere å protestere. Og vi vet at mange midlertidig uføre i realiteten blir langvarig uføre etter hvert. Nå får de svi økonomisk.

Nå skal vi se litt på konsekvensene av uførepensjonsutvalgets forslag.

Her har vi en – antakelig – typisk deltidsarbeider i privat sektor. Inntekt i full jobb ville være 300.000, men med 70 % deltid blir inntektsgrunnlaget bar 210000. Hun – for det er mest sannsynlig en kvinne – er født i 1964, begynner i jobb ved 25, og blir uføretrygdet ved 47 etter 6 år på midlertidige ordninger. Både i nytt og gammelt system har hun en svært lav uførepensjon. Men dermed blir tapet desto mer følsomt: ned 20000, dvs 1700 i måneden hvis hun er enslig, og ned 36000, dvs 3000 pr måned hvis hun forsørger to barn. 146000, vel 12000 utbatalt i måneden, er det mulig å forsørge to barn på en slik trygd?

Her har vi en – antakelig – typisk ufaglært arbeider i privat sektor. En barnehagearbeider, eller -assistent. Inntekt 290.000. Hun – for dette er også mest sannsynlig en kvinne – er født i 1964, begynner seint i jobb, og blir uføretrygdet ved 47 etter 12 år i offentlig barnehage. Hun taper omtrent det samme som personen i forrige eksempel, ned 19000, dvs 1600 i måneden hvis hun er enslig, og ned 35000, dvs 2900 pr måned hvis hun forsørger to barn. Hun kommer likevel litt bedre ut enn deltidsarbeideren i forrige eksempel, men

Så: Barnetillegget skal ned

- I dag: **Behovsprøvd barnetillegg 0,4G = 30 000/år**
- Forslag: over på satsene som gjelder for arbeidsløse og de på arbeidsavklaring: **kr 27 pr dag = 7 000/år**
- Tap pr barn : **23 000/år, ca 1900/måned**
- Gjelder de aller fattigste uføre
- Samlet kostnad dagens barnetill.: **650 mill**
- **Uførhet er "arvelig"** : Barn av uføre har tre ganger så høy risiko for å bli uføretrygdet før fylte 26 år som gjennomsnittet

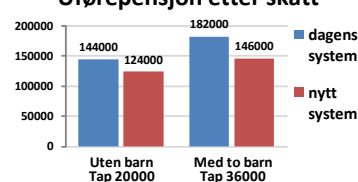
Hvem får barnetillegg?

- 6% av varig uføre har barn
 - 6 % av alle uføre har 1 barn
 - 5 % av alle uføre har 2 barn
- Og merk:
- 42% av de tidsbegrenset uføre hadde barn
 - Ved innføringen av arbeidsavklaringspenger 1. mars 2010 fikk de som allerede var uføre beholde barnetillegg på 0,4 G. De med nye vedtak (dvs alle – etter hvert) får lav ny sats.
 - Her har en altså forskuttet de nye reglene for alle som er tidsbegrenset uføre, uten en reell debatt om det er slik vi vil ha det

Deltidsarbeideren (privat sektor):

Født 1964, i jobb fra 25, lønn 300.000, 70 % deltid, dvs. inntektsgrunnlag 210.000. Blir ufør i 2011 i en alder av 47, etter 6 år på ulike midlertidige ordninger

Uførepensjon etter skatt

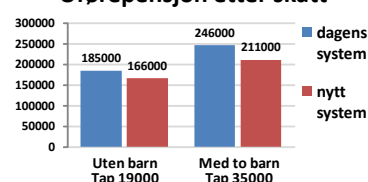

Tallene er hentet fra "Uførepensjon ABC", beregnet av DeFacto og Manifest Analyse

Barnehagearbeideren (offentlig sektor):

Født 1964, lønn 290.000. Blir ufør i 2011 i en alder av 47, etter 12 år i offentlig barnehage

Uførepensjon etter skatt

Tallene er hentet fra "Uførepensjon ABC", beregnet av DeFacto og Manifest Analyse

har det likevel svært trangt.

Her har vi en av de som ikke kommer så verst ut. En ingeniør i privat sektor (antakelig mann) med 450000 i inntekt. Han er også født i 1964, begynner i jobb ved 27, og blir uføretrygdet ved 47 etter 6 år på midlertidige ordninger. Hvis han er enslig tjener han faktisk litt, 20000 i året, på det nye systemet. Men med to barn blir det også et lite tap for ham.

Litt seinere skal vi se at også denne personen går på et dramatisk tap når han blir alderspensjonist

Her har vi en som blir ufør i ung alder, før 26. Vedkommende er født i 1986, og blir ufør i 2011 som 25-åring uten noen gang å ha vært i arbeid. Som enslig taper han 24000 i året, dvs 2000 i måneden, med to barn å forsørge blir tapet hele 43000 i året eller 3600 i måneden.

En liten konklusjon så langt:

Det vi ser er at de med lav pensjon rammes hardt, mens de med noe høyere pensjon faktisk kan komme bedre ut. Som i pensjonsreformen – omvendt Robin Hood-politikk: Ta fra de fattige og gi til de rike.

Og det mest dramatiske tapet gjelder de som har barn. Kan vi – og de som bestemmer i dette landet - med åpne øyne godta en slik forverring av barns levekår?

Det skremmende "pensjonsgapet"

"Pensjonsnivået ved fylte 62 år vil med den nye modellen for alderspensjon i folketrygden, i regelen være en del lavere enn det dagens folketrygd gir ved 67 år. Dersom uføre skal opprettholde det nivået på alderspensjonen som dagens folketrygd gir, vil de få en klart høyere alderspensjon enn yrkesaktive med samme inntektshistorie som tar ut alderspensjon i folketrygden ved 62 år. Denne forskjellen – eller «pensjonsgapet» som utvalget har kalt det – kan gjøre det økonomisk attraktivt å bli uførepensjonert når en nærmer seg 62 år" (min utheving. GR) (s. 9)

Denne figuren – hentet fra rapporten til utvalget – viser dette skremmende pensjonsgapet. De blå søylene viser den livsvarige folketrygden i dagens system, både for uføre og vanlige alderspensjonister. For de som har AFP vil dette være pensjonen selv om de går av ved 62. De røde søylene viser hva pensjonen vil bli for en alderspensjonist i det nye systemet, avhengig av avgangsalder.

Det innringete området viser det uførepensjonsutvalget frykter. Hvis uførepensjonistene får opprettholde det nivået på alderspensjon som dagens folketrygd gir, vil de få en høyere alderspensjon enn yrkesaktive med samme inntekts-historie som tar ut alderspensjon i folketrygden ved 62 år – PENSJONSGAPET. Det kan gjøre attraktivt å bli uførepensjonist når en nærmer seg 62 år.

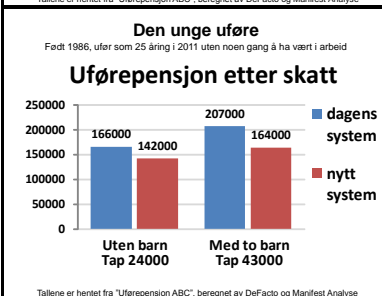
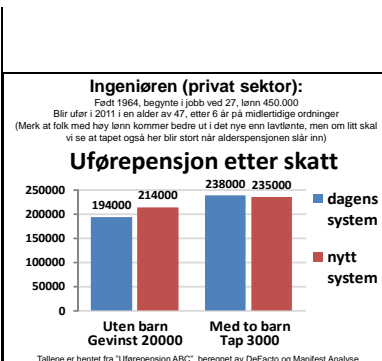
Og sånn kan vi jo ikke ha det.....

"Den spenningen mellom uføreordningen og frivillig tidligpensjonering som et pensjonsgap skaper, kan møtes med ulike tiltak. Ett mulig tiltak er å redusere pensjonsgapet gjennom å redusere alderspensjonen til uføre. Et annet mulig tiltak er å endre vilkårene for å få en uføreytelse." (s. 9)

Et tredje tiltak kunne jo vært å gi tidligpensjonistene en pensjon å leve av, på nivå med dagens AFP. Men det er åpenbart så uaktuelt at det ikke fortjener å bli drøftet.

Så utvalget går inn for å redusere alderspensjonen til de uføre:

"Personer som mottar en uføreytelse bør, på samme måte som yrkesaktive, akseptere en viss nedgang i nettoinntekten ved overgang til alderspensjon. I dagens uførepensjonsordning er ytelsen som hovedregel den samme etter overgang til alderspensjon" (s. 218)

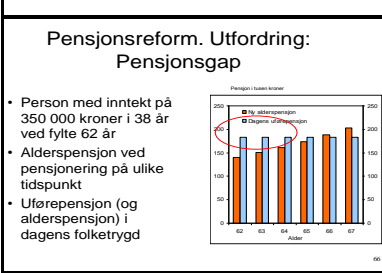
En liten konklusjon så langt

Det vi ser er at de med lav pensjon rammes hardt, mens de med noe høyere pensjon faktisk kan komme bedre ut. Som i pensjonsreformen – omvendt Robin Hood-politikk: Ta fra de fattige og gi til de rike.

Og det mest dramatiske tapet gjelder de som har barn. Kan vi – og de som bestemmer i dette landet - med åpne øyne godta en slik forverring av barns levekår?

Det skremmende "pensjonsgapet"

"Pensjonsnivået ved fylte 62 år vil med den nye modellen for alderspensjon i folketrygden, i regelen være en del lavere enn det dagens folketrygd gir ved 67 år. Dersom uføre skal opprettholde det nivået på alderspensjonen som dagens folketrygd gir, vil de få en klart høyere alderspensjon enn yrkesaktive med samme inntektshistorie som tar ut alderspensjon i folketrygden ved 62 år. Denne forskjellen – eller «pensjonsgapet» som utvalget har kalt det – kan gjøre det økonomisk attraktivt å bli uførepensjonert når en nærmer seg 62 år" (min utheving. GR) (s. 9)

Og sånn kan vi jo ikke ha det.....

"Den spenningen mellom uføreordningen og frivillig tidligpensjonering som et pensjonsgap skaper, kan møtes med ulike tiltak. Ett mulig tiltak er å redusere pensjonsgapet gjennom å redusere alderspensjonen til uføre. Et annet mulig tiltak er å endre vilkårene for å få en uføreytelse." (s. 9)

Et tredje tiltak kunne jo vært å gi tidligpensjonistene en pensjon å leve av, på nivå med dagens AFP. Men det er åpenbart så uaktuelt at det ikke fortjener å bli drøftet.

Så utvalget går inn for å redusere alderspensjonen til de uføre:

"Personer som mottar en uføreytelse bør, på samme måte som yrkesaktive, akseptere en viss nedgang i nettoinntekten ved overgang til alderspensjon. I dagens uførepensjonsordning er ytelsen som hovedregel den samme etter overgang til alderspensjon" (s. 218)

Se nøyere på det de sier. Uføre, som altså allerede har vært rammet av et inntektstap da de ble uføre – som kanskje har levd på en minimumsinntekt store deler av livet – skal nå gå på et nytt inntektstap når de går over til å bli alderspensjonister. Rimelig?

For å redusere alderspensjonen foreslår de:

- Opptjening avsluttes ved 62 (nå 67), pensjonsformuen og dermed alderspensjonen minker med 10-15 %
- De uføre går over over på alderspensjon fra 67
- Uføres alderspensjon levealdersjusteres

Utvalget drøfter om det er rett at uføre skal rammes av levealdersjustering:

“Levealdersjustering er et hovedelement i pensjonsreformen og innebærer at dersom forventet levealder øker, så må yrkesaktive arbeide noe lenger enn tidligere årskull for å få det samme relative pensjonsnivået. Eller de kan gå av tidligere og få noe lavere pensjon.

Personer som ikke kan arbeide på grunn av helseproblemer, kan ikke velge å arbeide lenger for å kompensere for levealdersjusteringen av alderspensjonen, slik yrkesaktive kan. En kan derfor spørre om ikke uføre, helt eller delvis, bør skjermes for virkningene av levealdersjusteringen” (s 15, GRs uthevinger)

Utvalget svarer sjøl:

“Siden nær halvparten av nye alderspensjonister trolig vil komme fra uføreordningen, er det ikke rimelig at uføre ubetinget skal skjermes for virkningen av levealdersjustering.” (s. 15)

- Et merkelig argument: Hvis det var bare noen få og ikke halvparten, var det da mer “rimelig”?
- Men egentlig slipper de katta ut av sekken. Det er penger og ikke rettferdighet/rimelighet vi snakker om: En jo tape halvdel av det en skulle spare på levealdersjusteringa i pensjonsreformen hvis de uføre unntas. Det blir for dyrt for Norge
- *“Dersom personer som har mottatt uførestønning unntas fra levealdersjusteringen, kan det medføre et (...) press på ordningen, ved at det blir gradvis gunstigere å bli alderspensjonist via uføreordningen” (s. 248) Dette sier vel mest om hvor dårlig alderspensjonen er blitt.*

Her ser vi hvordan alderspensjonen blir for de samme uføre som vi så på for litt siden. Deltidsarbeideren er den eneste som kommer noenlunde bra ut av det, men det skyldes enkelt og greitt at hun allerede hadde minstepensjon (Greitt er vel kanskje ikke ordet når du må klare deg på så vidt over 12000 i måneden!). Det er også interessant å sammenlikne hennes alderspensjon med det hun hadde som ufør i det nye systemet. Da hadde hun 124000. Ettersom hun nå går over på pensjonistskatt vil hun som alderspensjonist ikke betale skatt av alderspensjonen på 146000, så hun øker faktisk sin utbetalte pensjon med 22000 i forhold til det hun hadde som ufør. Som vi ser vil de andre uføre tape dramatisk i forhold til det de ville hatt i alderspensjon etter dagens system.

Offentlige og private tjenestepensjoner må reforhandles:

I dag har ganske mange en uføredekning på 66 % eller rundt det i sine tjenestepensjoner, da ofte som bruttoordninger. Slike bruttoordninger blir sjølsagt verdiløse i det øyeblikket folketrygdens pensjon blir på 66% og pensjonistene skattes som av lønn. Ordninger som skal gi like god uttelling vil bli mye dyrere, fordi det går mer bort i skatt. Og særlig for private ordninger er det temmelig utenkelig at staten skal gå inn og kompensere for de ekstra utgiftene. Ja, når vi ser på erfaringer fra andre saker, så er det meget sannsynlig at staten ikke vil kompensere dette for kommunene heller. I tillegg får vi på samme måte som for folketrygdens uførepensjon problemet med å finne

For å redusere alderspensjonen foreslår de:

- Opptjening avsluttes ved 62 (nå 67), pensjonsformuen og dermed alderspensjonen minker med 10-15 %
- De uføre går over over på alderspensjon fra 67
- Uføres alderspensjon levealdersjusteres

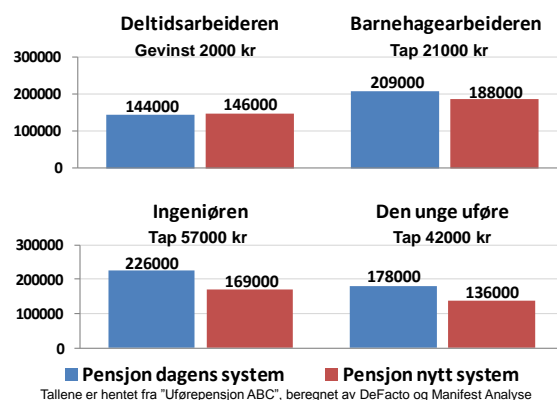
Bør uføre skjermes for levealdersjustering?

“Levealdersjustering er et hovedelement i pensjonsreformen og innebærer at dersom forventet levealder øker, så må yrkesaktive arbeide noe lenger enn tidligere årskull for å få det samme relative pensjonsnivået. Eller de kan gå av tidligere og få noe lavere pensjon. Personer som ikke kan arbeide på grunn av helseproblemer, kan ikke velge å arbeide lenger for å kompensere for levealdersjusteringen av alderspensjonen, slik yrkesaktive kan. En kan derfor spørre om ikke uføre, helt eller delvis, bør skjermes for virkningene av levealdersjusteringen” (s 15)

Nei! Det blir for dyrt for Norge

- Utvalget svarer sjøl: *“Siden nær halvparten av nye alderspensjonister trolig vil komme fra uføreordningen, er det ikke rimelig at uføre ubetinget skal skjermes for virkningen av levealdersjustering.” (s. 15)*
- Et merkelig argument: Hvis det var bare noen få og ikke halvparten, var det da mer “rimelig”?
- Men egentlig slipper de katta ut av sekken. Det er penger og ikke rettferdighet/rimelighet vi snakker om: En jo tape halvdel av det en skulle spare på levealdersjusteringa i pensjonsreformen hvis de uføre unntas.
- *“Dersom personer som har mottatt uførestønning unntas fra levealdersjusteringen, kan det medføre et (...) press på ordningen, ved at det blir gradvis gunstigere å bli alderspensjonist via uføreordningen” (s. 248)*

Alderspensjon for uføre - før skatt

Offentlige og private tjenestepensjoner må reforhandles.

- Alle forsikringsordninger med uføretrygd på rundt 66 % blir verdiløse.
- I privat gjelder det statlige utskilte bedrifter, Hydro, Statoil og mange fler
- Å få like gode ordninger blir mye dyrere, fordi det går mye mer bort i skatt til staten.
- Det er utenkelig at staten vil kompensere dette for private bedrifter
- Kanskje heller ikke for kommunene?
- I tillegg modellproblemet: Hvordan få kompensert for de som faktisk taper?

modeller som ikke slår urettferdig ut mellom ulike inntekter. Ny flat brutto tjenstepensjon vil på grunn av skatten gi mest tap for de med lav pensjon.

Den siste måneden har det skjedd litt:

- 19.11 ble innholdet av et notat til samarbeidskomiteen LO/DNA kjent.
- Jens Stoltenberg talte på LO-Stat sin konferanse på Gol 24.11, og var noe "uheldig" med eksemplene sine
- 7.12 ble det klart at meldingen om uførepensjon nok en gang utsettes!

Det siste først: Ny utsettelse!

En liten melding fra Arbeidsdepartementet 7. desember:

"Arbeidsdepartementet har i dag sendt brev til Stortinget om at proposisjonen om uførereformen ikke blir lagt fram i desember som tidligere varslet, og at man vil komme tilbake til Stortinget med nytt fremleggelsestidspunkt snarest mulig. Bakgrunnen er at uførereformen er svært omfattende med store konsekvenser, og at det kreves noe mer tid enn varslet å få proposisjonen framlagt."

Jeg tillater meg å se på dette som et lite tegn på at presset den siste måneden har hatt virkning. Så nå gjelder det å stå på!

Samarbeidskomiteen LO/DNA hadde et møte 15. november 2010. Et notat skrevet av DNA eller Regjeringa til dette møtet ble kjent, og omtalt først i Klassekampen og i Aftenposten 19. november.

Aftenposten 19.11.2010:

"Arbeiderpartiet forbereder i disse dager sine nære allierte i LO på å lide nederlag i kampen om hvordan ny uføreordning skal utformes.

Disse punktene vil skape sinne i LO og SV:

- Uførestønad skal skattes som lønn, det vil si høyere enn i dag.
- Uføre skal kunne tjene 15000 uten kutt i stønaden, mot 75000 i dag.
- Uføres pensjonsår skal levealdersjusteres, i tråd med vedtatt midlertidig ordning.
- **Støtten til uføre med barn strammes inn. Det settes en maksgrænse på 90 prosent av tidligere inntekt for summen av stønad og barnetillegg. (GR: størrelsen på barnetilletget fortsatt uklart)**

Disse punktene er delseire for LO og SV: (GR: .. mener Aftenposten)

- Uføres overgang til alderspensjon skal skje ved 67 år. Det betyr mer utbetalt enn en overgang ved 62 år. (GR: I tråd med NOU 2007-4)
- Ordningen med levealdersjustering gjelder bare til 2018. Da skal ordningen evalueres.
- Det blir kompensasjonsordning for økt skatt på uførestønad, men beløpet er ennå ikke avgjort. (GR: I tråd med NOU 2007-4) "

Dette er Aftenposten sin oppsummering av innholdet i notatet. Så vidt jeg kan se relativt korrekt, men journalisten framstiller som nyheter det meste av det som allerede har vært kjent siden 2007.

I realiteten inneholder notatet bare en ny sak: forslaget om en 90 % grense, og det at de ikke har avvist å redusere barnetilletget

Grensen på 90 % er temmelig dramatisk.

Det viser LO-leder i Trondheim, Arne Byrkjeflot, med et eksempel:

"La oss si at du er enslig forsørger med to barn. Du har jobbet deltid og tjent 210 000. Du blir ufør, du blir minstepensjonist. I dag har du 151 000 i minstepensjon og betaler ikke skatt. Går det bra så får du dette kompensert, får ny minstepensjon på 189 000 og får ha fortsatt 150 000 netto. Men da er du allerede på 90 % av tidligere inntekt og kan ikke få et øre i barnetillegg. Minstepensjonisten taper da 60 000 i året."

Den siste måneden har det skjedd litt:

- 19.11 ble innholdet av et notat til samarbeidskomiteen LO/DNA kjent.
- Jens Stoltenberg talte på LO-Stat sin konferanse på Gol 24.11, og var noe "uheldig" med eksemplene sine
- 7.12 ble det klart at meldingen om uførepensjon nok en gang utsettes!

Det siste først: Ny utsettelse!

En liten melding fra Arbeidsdepartementet 7. desember: "Arbeidsdepartementet har i dag sendt brev til Stortinget om at proposisjonen om uførereformen ikke blir lagt fram i desember som tidligere varslet, og at man vil komme tilbake til Stortinget med nytt fremleggelsestidspunkt snarest mulig. Bakgrunnen er at uførereformen er svært omfattende med store konsekvenser, og at det kreves noe mer tid enn varslet å få proposisjonen framlagt."

Jeg tillater meg å se på dette som et lite tegn på at presset den siste måneden har hatt virkning. Så nå gjelder det å stå på

Fra et notat om uføretrygd som er behandlet i samarbeidskomiteen LO-DNA

Aftenposten 19.11.2010:
"Arbeiderpartiet forbereder i disse dager sine nære allierte i LO på å lide nederlag i kampen om hvordan ny uføreordning skal utformes.
Disse punktene vil skape sinne i LO og SV:
• Uførestønad skal skattes som lønn, det vil si høyere enn i dag.
• Uføre skal kunne tjene 15000 uten kutt i stønaden, mot 75000 i dag.
• Uføres pensjonsår skal levealdersjusteres, i tråd med vedtatt midlertidig ordning.
• Støtten til uføre med barn strammes inn. **Det settes en maksgrænse på 90 prosent av tidligere inntekt for summen av stønad og barnetillegg. (GR: størrelsen på barnetilletget fortsatt uklart)**
Disse punktene er delseire for LO og SV: (GR: .. mener Aftenposten)
• Uføres overgang til alderspensjon skal skje ved 67 år. Det betyr mer utbetalt enn en overgang ved 62 år. (GR: I tråd med NOU 2007-4)
• Ordningen med levealdersjustering gjelder bare til 2018. Da skal ordningen evalueres.
• Det blir kompensasjonsordning for økt skatt på uførestønad, men beløpet er ennå ikke avgjort. (GR: I tråd med NOU 2007-4) "

Grense på 90 % av lønna?

Grensen på 90 % er temmelig dramatisk. Det viser Arne Byrkjeflot med et eksempel: "La oss si at du er enslig forsørger med to barn. Du har jobbet deltid og tjent 210 000. Du blir ufør, du blir minstepensjonist. I dag har du 151 000 i minstepensjon og betaler ikke skatt. Går det bra så får du dette kompensert, får ny minstepensjon på 189 000 og får ha fortsatt 150 000 netto. Men da er du allerede på 90 % av tidligere inntekt og kan ikke få et øre i barnetillegg. Minstepensjonisten taper da 60 000 i året."

Uføretrygd var Stoltenbergs store poeng da han innledet på LO-Stats kartellkonferanse: Han argumenterte engasjert for at alderspensjonen til de uføre må levealdersjusteres. Hvor ille det ellers kan gå viste han gjennom "et eksempel med to 64-åringer som har hatt klin like jobber fra de var 22. Den ene tar fleksibel AFP eller folketrygden, den andre går til legen og blir ufør. Den siste vil leve hele resten av livet med mer i inntekt enn den som ikke ble ufør. Dette er ikke rimelig", slår Stoltenberg fast.

Se litt grundigere på "Dette er ikke rimelig". Hvorfor er det "rimelig" at en som er så uheldig å bli ufør skal ha det dårligere økonomisk enn de heldige som fortsatt er arbeidsføre? Hvorfor skal de som (ofte) har lagt igjen helsa i de tyngste jobbene også straffes økonomisk. Svar meg på det du, Stoltenberg!

Nå skal vi se litt på tallene til Stoltenberg, men først må jeg forklare denne tabellen litt, den er beregnet med min pensjonskalkulator:

Kort forklaring av tabellen: Les først hvem den gjelder øverst – det den viser er **alderstrygden** det året en fyller 67

Øverste rad: dagens uføretrygd

Andre raden hva den nye vil bli hvis vi ikke levealdersjusterer. Det er denne Stoltenberg kritiserer for å være for høy.

Tredje raden er den levealdersjusterte alderspensjonen som uførepensjonsutvalget og Stoltenberg vil ha.

Deretter: kommer vanlig alderspensjon med AFP for avgang ved alder 62 til 66.

Til slutt: alderspensjon uten AFP for avgang ved 64

Den røde raden viser at det lønner seg å gå av med uføretrygd framfor annen alderspensjon ved 62. Forslaget til uførepensjonsutvalget vil innebære akkurat det.

Gule felt viser der det lønner seg å gå av med uføretrygd hvis uføretrygden ikke levealdersjusteres, og merk at det naturlig nok er slik at uføretrygden blir relativt sett gunstigere og gunstigere etter som årene går.

Grønne felt: her lønner det seg uansett med AFP

Neste lysark viser da Stoltenbergs problemeksempel skritt for skritt:

Det som framheves var den uføretrygden uten levealdersjustering som Stoltenberg i første omgang ville vise var urimelig

1. Klikk. Dette er den pensjonen han sammenliknet med. Så kom det kritikk i LO-aktuelt fra fagforeningsfolk som pekte på at han hadde brukt folketrygd uten AFP, mens 98 % av LO-medlemmene har AFP, altså en helt urimelig sammenlikning. Dermed rykket departementet ut med nye tall, og her illustrerer jeg problemet slik jeg ser for meg diskusjonen gikk i departementet
2. Klikk. AFP, avgang 64, 1952. Nei-nei, her kommer jo AFPeren mye bedre ut enn den uføre. Dette eksemplet kan vi ikke bruke. Vi prøver et år seinere.
3. Klikk. 1953. Nei, like gale

Jens Stoltenberg på Gol 24.11:

Uføretrygd var Stoltenbergs store poeng da han innledet på LO-Stats kartellkonferanse: Han argumenterte engasjert for at alderspensjonen til de uføre må levealdersjusteres. Hvor ille det ellers kan gå viste han gjennom "et eksempel med to 64-åringer som har hatt klin like jobber fra de var 22. Den ene tar fleksibel AFP eller folketrygden, den andre går til legen og blir ufør. Den siste vil leve hele resten av livet med mer i inntekt enn den som ikke ble ufør. Dette er ikke rimelig", slår Stoltenberg fast.

Alderspensjon ved 67 år. Lønn 5 G = kr 373.605, start jobb 22 år

fødselsår	1952	1953	1956	1957	1958	1959	1962	1963
Alderspensjon for uføre:								
Dagens	204287	204063	203391	203166	202942	202718	202046	201821
Ny u/ levea.just.	203166	202942	202101	201910	201765	201664	201629	201708
Ny m/ levea.just.	193676	192362	185483	183092	180771	178620	172065	170013
Alderspensjon + AFP ved 67:								
Avgang ved 62	191233	190355	180307	177108	174019	171181	163064	160585
Avgang ved 63	202090	201082	191399	188319	185390	182653	175015	172617
Avgang ved 64	214074	212921	203604	200535	197837	195210	187982	185819
Avgang ved 65	227014	225700	216838	213942	211367	208904	202259	200189
Avgang ved 66	241231	239735	231235	228639	226126	223956	217870	216088
Alderspensjon eks AFP ved 67:								
Avgang ved 64	163988	163005	159473	158137	157004	155868	152486	151453
fødselsår	1952	1953	1956	1957	1958	1959	1962	1963

Alderspensjon ved 67 år.

Lønn 5 G = kr 373.605, start jobb 22 år

fødselsår	1951	1953	1956	1957	1958	1959	1962	1963
Alderspensjon for uføre:								
Dagens	204287	204063	203391	203166	202942	202718	202046	201821
Ny u/ levea.just.	203166	202942	201101	201765	201664	201629	201708	201708
Ny m/ levea.just.	193676	192362	185483	183092	180771	178620	172065	170013
Alderspensjon + AFP ved 67:								
Avgang ved 62	191233	190355	180307	177108	174019	171181	163064	160585
Avgang ved 63	202090	201082	191399	188319	185390	182653	175015	172617
Avgang ved 64	214074	212921	203604	200535	197837	195210	187982	185819
Avgang ved 65	227014	225700	216838	213942	211367	208904	202259	200189
Avgang ved 66	241231	239735	231235	228639	226126	223956	217870	216088
Alderspensjon eks AFP ved 67:								
Avgang ved 64	163988	163005	159473	158137	157004	155868	152486	151453

4. Klikk. 1956. Fortsatt like gale
5. Klikk. 1957. Puh. Endelig, men liten forskjell i uførepensjonens favør. Vi fortsetter
6. Klikk. 1958. OK – og dette var de nye tallene som departementet går ut med.

Snakk om manipulering av tall. Og – i notatet til samarbeidskomiteen LO-DNA sier de at de vil gjennomføre en revurdering av levealdersjusteringen i 1918. Men eksemplet deres gjelder 1925. I alle årene fram til revurdering skal altså de uføre ligge på det aller laveste alderspensjonsnivået, og det blir verre år for år. Hvorfor ikke starte uten levealdersjustering, og så evt. revurdere i 2018.

Hvor "klin like" er de to?

- Hvis de er klin like vil begge kunne få uføretrygd. Hvis ikke har den ene et valg

Men - den lave pensjonen vil i dette tilfellet gjelde alle uføre, med jevn inntekt vil den samme inntekten framskrives som grunnlag for alderspensjon i årene du er ufør, og da er det slik at:

- Mange av dem har vært fattige en stor del av livet:
- Mange har ingen eller svært liten tjenstepensjon til å spe på alderstrygden med
- De fleste har ikke hatt råd til private pensjoner
- De har antakelig ikke nedbetalt hus
- Osv....

Så – hvor "klin like" er de egentlig?

Vi har fått en tidligpensjon som er mye dårligere enn den vi hadde før. De uføre "må" da enda lenger ned

Og merk en viktig sak. I notatet til samarbeidskomiteen LO-DNA sier de at de vil revurdere levealdersjusteringen til de uføre i 1918. Da er 1951-kullet 67 år. Å bruke et eksempel for 1952-kullet eller 1958-kullet er helt urimelig. Vi ser også at i alle år, også før 1951, kommer den uføre mye dårligere ut enn AFP-ere som går av ved 63, og det blir bare verre og verre. Hvorfor ikke starte uten levealdersjustering, og så evt. revurdere DET i 2018?

Neste lysark: Se på de to øverste linjene, samme som tidligere lysark.

Øverst dagens uførepensjon, og så den Stoltenberg vil ha.

Etter et Klikk kommer den orange linjen: det den uføre taper

Nytt klikk, linen under: her er alderspensjonen for en med AFP som står til 67.

Nytt klikk. Siste linjen: Så mye mer får AFP-eren enn den uføre. Smålig?

Fagbevegelsens rolle:

- Uførestønad og alderspensjon for uføre er et viktig spørsmål for fagbevegelsen, det gjelder (minst) halvdelen av medlemmene
- Det handler om våre arbeidskamerater som har gitt sin arbeidsevne og må forlate arbeidslivet.
- Det handler om unge som ikke makter samfunnet og aldri kommer ut i jobb
- Vi kan og skal ikke godta en bevisst politikk som legger opp til at folk med dårlig helse blir fattige
- Vi må ikke godta at skillet mellom verdige og uverdige trengende gjeninnføres
- Vi trenger bedre ordninger – ikke kutt

Hvor "klin like" er de to?

- Hvis de er klin like vil begge kunne få uføretrygd. Hvis ikke har den ene et valg

Men - den lave pensjonen vil gjelde alle uføre.

Mange av dem har vært fattige en stor del av livet:

- Mange har ingen eller svært liten tjenstepensjon til å spe på alderstrygden med
- De fleste har ikke hatt råd til private pensjoner
- De har antakelig ikke nedbetalt hus
- Osv....

Så – hvor "klin like" er de egentlig?

Vi har fått en tidligpensjon som er mye dårligere enn den vi hadde før. De uføre "må" da enda lenger ned!

Alderspensjon ved 67 år.

Lønn 5 G = kr 373.605, start jobb 22 år

fødselsår	1952	1953	1956	1957	1958	1959	1962	1963
Alderspensjon for uføre:								
Dagens	204287	204063	203391	203166	202942	202718	202046	201821
Ny m/ levea.just.	193676	192362	185483	183092	180771	178620	172065	170013
Tap fra dagens	10611	11701	17908	20074	22171	24098	29981	31808
Avgang AFP ved 67	256705	255005	247285	244820	242541	240582	235053	233539
Mer med AFP-67	63029	62643	61802	61728	61770	61962	62988	63526

Fagbevegelsens rolle

- Uførestønad og alderspensjon for uføre er et viktig spørsmål for fagbevegelsen, det gjelder (minst) halvdelen av medlemmene
- Det handler om våre arbeidskamerater som har gitt sin arbeidsevne og må forlate arbeidslivet.
- Det handler om unge som ikke makter samfunnet og aldri kommer ut i jobb
- Vi kan og skal ikke godta en bevisst politikk som legger opp til at folk med dårlig helse blir fattige
- Vi må ikke godta at skillet mellom verdige og uverdige trengende gjeninnføres
- Vi trenger bedre ordninger – ikke kutt

Vi må si ja til rettigheter, nei til trakassering

- Det er viktig at alle som ønsker det kan få mulighet til å jobbe, også om de bare kan jobbe litt. Da trengs gradert trygd, og variasjon over tid.
- Dette krever helt andre virkemidler enn å straffe de som ikke kan jobbe.
- Uføremeldingen burde handlet om hvordan folk som ikke kan jobbe kan få et bedre liv – ikke om kutt.

Uten at fagbevegelsen engasjerer seg er denne saken tapt. Det så delegatene på LO-kongressen. Derfor vedtok de:

”LO mener ytelsene til uføre må ligge minst på dagens nivå. LO kan dermed ikke akseptere at uførepensjonen erstattes med en uførestønad som skal beskattes som lønnsinntekt. LO kan heller ikke akseptere at levealdersjustering innføres for uføre. De har ingen mulighet for å jobbe lenger for å unngå tapet. LO vil videre arbeide for de uføre og midlertidig uføre beholder sitt behovsprøvede barn tillegg på 0,4 G pr. barn pr. år”

Saken avgjøres kanskje i år:

- Arbeidsdepartementet skal komme med lovforslag i løpet av 2010
- De har foreslått en midlertidig tilpasning til pensjonsreformen (fra 2011), som **inkluderer levealdersjustering (!)** Et signal om hva de tenker?
- Partiene ble spurt om hva de mente om uførepensjonen i forbindelse med valgkampen 2009:
De fleste partiene gir generelle svar og sier lite konkret om akkurat forslagene til uførepensjonsutvalget. Flere parti er mot å fjerne barnetilletget, der er også uenigheter om skatt og levealdersjustering.
- Det er fortsatt mulig å stoppe (noen av) forslagene til uførepensjonsutvalget

Vi trenger en grasrotbevegelse som forsvarer uføretrygden

- Vi ville aldri ha vunnet kampen om offentlig tjenstepensjon uten bred mobilisering av grasrota i fagbevegelsen
- Det samme gjelder kampen om uføretrygden, og

DET HASTER med å få til en slik mobilisering!

”Det er verdt å minne om at det er et **politisk valg** om man vil spare penger ved å ta fra de som har lite fra før”

Ingrid Wergeland, leder Manifest analyse, i LO-aktuelt 2-2010

Vi må si ja til rettigheter, nei til trakassering

- Det er viktig at alle som ønsker det kan få mulighet til å jobbe, også om de bare kan jobbe litt. Da trengs gradert trygd, og variasjon over tid.
- Dette krever helt andre virkemidler enn å straffe de som ikke kan jobbe.
- Uføremeldingen burde handlet om hvordan folk som ikke kan jobbe kan få et bedre liv – ikke om kutt.

Vedtak på LO-kongressen-09:

”LO mener ytelsene til uføre må ligge minst på dagens nivå. LO kan dermed ikke akseptere at uførepensjonen erstattes med en uførestønad som skal beskattes som lønnsinntekt. LO kan heller ikke akseptere at levealdersjustering innføres for uføre. De har ingen mulighet for å jobbe lenger for å unngå tapet. LO vil videre arbeide for de uføre og midlertidig uføre beholder sitt behovsprøvede barn tillegg på 0,4 G pr. barn pr. år”

Saken avgjøres kanskje i år

- Arbeidsdepartementet skal komme med lovforslag i løpet av 2010
- De har foreslått en midlertidig tilpasning til pensjonsreformen (fra 2011), som **inkluderer levealdersjustering (!)**
- Et signal om hva de tenker?
- Partiene har ikke bestemt seg fullt ut
- Det er fortsatt mulig å stoppe (noen av) forslagene til uførepensjonsutvalget

Vi trenger en grasrotbevegelse som forsvarer uføretrygden

- Vi ville aldri ha vunnet kampen om offentlig tjenstepensjon uten bred mobilisering av grasrota i fagbevegelsen
- Det samme gjelder kampen om uføretrygden, og

•DET HASTER!

”Det er verdt å minne om at det er et **politisk valg** om man vil spare penger ved å ta fra de som har lite fra før”

Ingrid Wergeland
leder Manifest analyse
i LO-aktuelt 2-2010